

Näringsutskottets betänkande 2024/25:NU10

Regional utvecklingspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om regional utveckling bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Motionsyrkandena handlar om insatser för regional utveckling och tillväxt, kommersiell och offentlig service, återföring av medel från produktionsvärden, naturresurser och fastigheter, lokalisering av statliga myndigheter samt insatser för vissa regioner.

I betänkandet finns 18 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet6

Utskottets överväganden.....7

 Insatser för regional utveckling och tillväxt7

 Utskottets ställningstagande.....12

 Kommersiell och offentlig service14

 Utskottets ställningstagande.....21

 Återföring av medel från produktionsvärden, naturresurser och fastigheter23

 Utskottets ställningstagande.....30

 Lokalisering av statliga myndigheter.....32

 Utskottets ställningstagande.....35

 Insatser för vissa regioner.....35

 Utskottets ställningstagande.....38

Reservationer39

 1. Företagsfrämjande, punkt 1 (S)39

 2. Företagsfrämjande, punkt 1 (SD)39

 3. Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt, punkt 2 (SD)40

 4. Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt, punkt 2 (V)....41

 5. Kommersiell service, punkt 3 (S)42

 6. Kommersiell service, punkt 3 (SD)43

 7. Kommersiell service, punkt 3 (V)44

 8. Kommersiell service, punkt 3 (C).....45

 9. Offentlig service, punkt 4 (MP).....46

 10. Regionaliserad fastighetsskatt, punkt 5 (SD).....47

 11. Regionaliserad fastighetsskatt, punkt 5 (C)48

 12. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (S)49

 13. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (V)50

 14. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (C).....51

 15. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (MP).....52

 16. Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser, punkt 7 (SD)53

 17. Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser, punkt 7 (MP).....54

 18. Lokalisering av statliga myndigheter, punkt 8 (S, MP)55

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag.....57

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2557

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Insatser för regional utveckling och tillväxt

1. Företagsfrämjande

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10,

2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 5 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD)

2. Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18,

2024/25:1349 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) och

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V)

Kommersiell och offentlig service

3. Kommersiell service

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S),

2024/25:2355 av Lars Isacson m.fl. (S) i denna del,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36 och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (C)

4. Offentlig service

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:546 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),

2024/25:1646 av Ida Ekeröth Clausson m.fl. (S),

2024/25:2355 av Lars Isacson m.fl. (S) i denna del,

2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 1 och

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 30.

Reservation 9 (MP)

*Återföring av medel från produktionsvärden, naturresurser och fastigheter***5. Regionaliserad fastighetsskatt**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:49 av Martina Johansson (C),

2024/25:693 av Eric Palmqvist m.fl. (SD),

2024/25:1351 av Per Söderlund m.fl. (SD) yrkande 11,

2024/25:1889 av Anne-Li Sjölund (C),

2024/25:2468 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 10 och

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

6. Återföring från kraftproduktion

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 17,

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 1,

2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C),

2024/25:2081 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5 och

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22.

Reservation 12 (S)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

7. Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 2,

2024/25:1329 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7,

2024/25:1457 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 11,

2024/25:2135 av Erik Ezelius m.fl. (S),

2024/25:2401 av Viktor Wärmick (M) och

2024/25:2463 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Reservation 16 (SD)

Reservation 17 (MP)

*Lokalisering av statliga myndigheter***8. Lokalisering av statliga myndigheter**

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:746 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1057 av Christofer Bergenblock (C),
2024/25:1102 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M),
2024/25:1175 av Larry Söder (KD),
2024/25:1194 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1,
2024/25:2180 av Lars Isacsson m.fl. (S),
2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 2,
2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 29,
2024/25:3135 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt
2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 18 (S, MP)

Insatser för vissa regioner

9. Insatser för vissa regioner

Riksdagen avslår motionerna
2024/25:58 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2024/25:607 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD),
2024/25:718 av Serkan Köse (S),
2024/25:987 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 2,
2024/25:1035 av Mathias Bengtsson (KD),
2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 4,
2024/25:1954 av Kristina Axén Olin m.fl. (M),
2024/25:2439 av Kalle Olsson m.fl. (S),
2024/25:2492 av Linus Sköld m.fl. (S) och
2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 1.

Stockholm den 13 februari 2025

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Mats Green (M), Monica Haider (S), Jessica Stegrud (SD), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Eric Palmqvist (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Johnny Svedin (SD), Aida Birinxhiku (S), Daniel Vencu Velasquez Castro (S) och Lili André (KD).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende behandlar utskottet 63 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2024/25 om regional utvecklingspolitik. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Insatser för regional utveckling och tillväxt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om insatser för regional utveckling och tillväxt. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående insatser och utredning.

Jämför reservation 1 (S), 2 (SD), 3 (SD) och 4 (V).

Motionerna

Företagsfrämjande

I kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att stödja näringslivsutvecklingen i mindre och glest befolkade kommuner.

Martin Kinnunen m.fl. (SD) förordar i kommittémotion 2024/25:1371 yrkande 10 ett tillkännagivande om att myndigheter som verkar gentemot landsbygdsföretagare ska ha ett tydligt främjandeuppdrag. Syftet är att korta ned tillståndprocesser och ge bättre stöd till landsbygdsföretag.

Enligt motion 2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 5 efterfrågas ett tillkännagivande om att främja arbetstillfällen på landsbygden, med fokus på livsmedel och turism som potentiella utvecklingsområden.

Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt

Enligt kommittémotion 2024/25:1349 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) föreslås ett tillkännagivande om vikten av att skapa goda villkor för en levande landsbygd i syfte att säkerställa att landsbygden kan fortsätta utvecklas och erbjuda de boende och näringslivet goda förutsättningar.

I kommittémotion 2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) efterfrågas ett tillkännagivande om att skapa goda utvecklingsmöjligheter för medborgare och företag i alla landets regioner. Motionärerna menar att staten bör ha en aktiv roll i att säkerställa att hela Sverige får ta del av utvecklingen, oavsett geografisk placering, för att skapa lika möjligheter för företag och invånare. Vidare föreslås i yrkande 5 att riksdagen ska tillkänna för regeringen att det är dags att utvärdera resultatet av att det regionala utvecklingsansvaret flyttats från länsstyrelserna till regionerna. Motionärerna menar att denna reform bör utvärderas grundligt för att säkerställa att det regionala utvecklingsarbetet bedrivs effektivt och långsiktigt.

Birger Lahti m.fl. (V) framför i kommittémotion 2024/25:554 yrkande 18 att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygds- och regionalpolitisk utveckling.

Bakgrund och pågående arbete

Politikens inriktning

I budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 19 Regional utveckling framhåller regeringen vikten av att förbättra villkoren för att bo, verka och leva i hela landet, i syfte att nå målen för den regionala utvecklingspolitiken. Regeringen betonar även att utvecklingskraften i städer, tätorter, glesbygder och landsbygder ska stärkas, samtidigt som näringslivet ska ges förutsättningar att öka sin konkurrenskraft, skapa arbetstillfällen samt bidra till gröna innovationer och till omställningen mot en hållbar utveckling. Enligt regeringen är det avgörande att det finns god tillgång till kommersiell och offentlig service, finansiella resurser, kultur, vård, utbildning och kompetens i hela landet. Dessutom framhålls behovet av en ökad integration, ett ökat bostadsbyggande, en förbättrad kompetensförsörjning och en stark välfärd. Tillgänglighet över hela landet, genom digital kommunikation och effektiva transportsystem, anses också vara viktigt, enligt regeringen, för att driva den regionala utvecklingen framåt. Regeringen lyfter även fram betydelsen av att utbyggnaden och underhållet av samhällsviktig infrastruktur prioriteras för att säkra god tillgänglighet samt att ett stabilt energisystem med konkurrenskraftiga priser är nödvändigt i hela landet.

För att nå målen för den regionala utvecklingspolitiken betonar regeringen vikten av en rad olika insatser. Tvärsektoriell styrning av resurser, regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv är viktiga faktorer för att skapa mer anpassade och ändamålsenliga åtgärder. Enligt regeringen är det också avgörande med en effektiv samordning mellan statliga myndigheter och en god samverkan mellan myndigheter, regioner och kommuner samt samråd med näringsliv och organisationer inom det civila samhället.

EU:s gemensamma politik för regional tillväxt och sammanhållning

Den regionala utvecklingspolitiken i Sverige är nära kopplad till EU:s sammanhållningspolitik, som syftar till att stärka den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen inom unionen. EU:s sammanhållningspolitik följer perioden för EU:s långtidsbudget och regleras genom ett antal förordningar som gäller för sjuårsperioder. Bland annat är Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning två förordningar i genomförandet av denna politik. Europeiska regionala utvecklingsfonden har som mål att stärka Sveriges konkurrenskraft genom att stödja den digitala och gröna omställningen där fokus ligger på att förbättra förutsättningarna för forskning och innovation samt att främja arbetet med smart specialisering. En betydande del av fondens medel riktas till att stärka små och medelstora företags konkurrenskraft. Sverige deltar även i Interregprogram inom ramen för fonden, vilket syftar till att främja samarbete över nationsgränser och bidra till hållbar regional utveckling i Sveriges närområde.

Av budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 19) framgår att regeringen bedömer att insatserna inom de regionala utvecklingsprogrammen, inklusive Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning, fortsätter att bidra till att stärka konkurrenskraft och hållbar utveckling i hela landet. Insatserna har särskilt fokuserat på att främja innovation, samverkan mellan näringsliv och forskningsinstitutioner samt omställning till en grön och digital ekonomi. Regeringen lyfter fram att insatserna har bidragit till utveckling av regionala styrkeområden och innovativa miljöer, vilka stärker förutsättningarna för hållbara och konkurrenskraftiga företag. Ett särskilt fokus har lagts på små och medelstora företags möjligheter att dra nytta av dessa insatser samt på att stärka deras exportkapacitet och digitaliseringsgrad. Vidare framgår det att programmen har en tydlig inriktning mot hållbar utveckling.

Genom att stödja åtgärder som minskar koldioxidutsläpp och främjar cirkulär ekonomi har programmen också bidragit till Sveriges mål om nettonollutsläpp. Insatser riktade mot Norrbottens, Västerbottens och Gotlands län inom ramen för Fonden för en rättvis omställning har särskilt inriktats på att stödja den gröna omställningen inom stål-, metall- och mineralindustrierna. Det framhålls också att arbetet med att effektivisera användningen av EU-medel fortgår.

Uppdrag till myndigheter att förenkla för företag

I regeringsbrevet för 2024 gav regeringen bl.a. länsstyrelserna och ytterligare 26 myndigheter i uppdrag att arbeta med förenklingar för företag. Bland de berörda myndigheterna återfinns bl.a. Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Naturvårdsverket, Jordbruksverket, Patent- och registreringsverket, Skatteverket och Upphandlingsmyndigheten. Uppdragen syftar till att minska företagens regelbörda och administrativa kostnader samt att förbättra bemötande och service gentemot näringslivet.

Utöver dessa uppdrag fick sju andra myndigheter, som sedan tidigare har i uppdrag att arbeta med regelförenkling, återsäkringskrav i sina regleringsbrev. Bland dessa finns Boverket, Myndigheten för digital förvaltning och Trafikverket. Återsäkringskraven innebär att myndigheterna ska redovisa sitt arbete på området och beskriva vilka åtgärder som har vidtagits för att underlätta för företag att följa regelverken.

Den 7 november 2024 fick Tillväxtverket i uppdrag av regeringen att bidra till myndigheternas förenklingsarbete genom att främja erfarenhetsutbyte och samverkan (KN2024/02225). Inom ramen för uppdraget ska minst två möten arrangeras där myndigheterna kan diskutera och dela erfarenheter av förenkling av regelverk och processer. Uppdraget omfattar även att tillhandahålla stöd till myndigheter som har förenklingsuppdrag i sina regleringsbrev. Tillväxtverket ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 31 december 2025.

Det offentliga företagsfrämjandet

I februari 2024 meddelade regeringen att det offentliga företagsfrämjandet ska ses över och effektiviseras (KN2024/00520). Målet är att skapa ett mer samordnat och resultatinkänt system som bättre kan möta företagets behov. Fokus ligger på att motverka överlappningar mellan olika myndigheter och företagsaktörer, vilket ska säkerställa att resurserna används på ett gynnsamt sätt. För att stödja detta arbete har regeringen gett Tillväxtverket i uppdrag att ta fram specifikationer för delning och tillgängliggörande av data som rör företagsstöd via elektroniska format som s.k. API:er (Application Programming Interface) som fungerar som en länk mellan olika system för att möjliggöra automatiserad och effektiv dataöverföring. Detta uppdrag, som presenterades i ett beslut från februari 2024, syftar till att förbättra insynen och tillgängligheten av data för både direkta och indirekta företagsstöd. Tillväxtverket ska, i samarbete med andra relevanta aktörer, utreda vilken data som kan tillgängliggöras, hur detta ska göras och vilka kostnader som är förenade med arbetet. Detta ligger även i linje med EU-direktivet om öppna data som syftar till att ge bättre förutsättningar för nationell och internationell statistik, utvärderingar och beslutsunderlag. Regeringen framhåller att datadelning är en avgörande faktor för att utveckla det offentliga företagsfrämjandet genom att öka transparensen och effektivisera datainsamling då både företag och myndigheter kan dra nytta av bättre beslutsunderlag. Dessutom, menar regeringen, skapas möjligheter för ökad samverkan mellan olika aktörer inom det företagsfrämjande systemet, vilket i sin tur kan leda till förbättrade insatser och ett mer lärande system. Tillväxtverket ska slutredovisa uppdraget senast i januari 2025.

I juni 2024 gav regeringen Tillväxtanalys i uppdrag att analysera det statliga företagsstödet och föreslå förbättringar för att säkerställa en effektiv användning av medlen. Myndigheten ska särskilt analysera hur olika stödformer och bidrag samverkar och kompletterar varandra samt föreslå åtgärder för att minska överlappningar och förbättra stödets ändamålsenlighet. Målet är att skapa en bättre överblick och stärka förutsättningarna för systematiska utvärderingar av de statliga insatserna. Tillväxtanalys ska slutredovisa uppdraget senast i januari 2026.

Utredningen om den regionala utvecklingspolitiken

I kommittédirektiv Den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken (dir. 2024:69) från juli 2024 redovisar regeringen en rad olika uppdrag som syftar till att stärka utvecklingen i hela landet, med särskilt fokus på glesbygd och landsbygd. Direktivet tar sin utgångspunkt i de utmaningar som Sverige står inför, såsom demografiska förändringar, miljö- och klimatfrågor samt behovet av att upprätthålla social sammanhållning. Utifrån detta presenterar regeringen ett antal uppdrag för att skapa en mer effektiv och sammanhållen politik som bättre kan möta dessa utmaningar. En särskild utredare har fått i uppdrag att lämna förslag på hur den framtida

regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska inriktas och utformas, med syftet att stärka möjligheterna att uppnå målen för dessa områden.

Utredarens uppdrag är att göra en övergripande bedömning av mål, omfattning, avgränsning, finansiering och uppföljning inom den regionala utvecklingspolitiken samt landsbygdspolitiken. En tydligare struktur och effektivare styrning eftersträvas, och det kan innebära att de två politikområdena slås ihop till ett gemensamt mål. Enligt regeringen är syftet att skapa en politik som är mer enhetlig och bättre anpassad för att hantera de utmaningar som glesbygdsområden står inför.

Regeringen framhåller även att de stora samhällsutmaningarna påverkar förutsättningarna för regional utveckling. Dessa utmaningar omfattar allt från befolkningsstrukturer till miljöpåverkan och klimatförändringar. Utredaren ska därför analysera hur dessa faktorer påverkar möjligheterna att nå målen för politiken och vilka justeringar som kan behöva göras för att anpassa strategin efter dessa förutsättningar.

Vidare ska utredaren lämna förslag på hur ansvaret för den regionala utvecklingen ska fördelas mellan statliga myndigheter och regioner. Målet är att effektivisera styrningen och säkerställa en bättre uppföljning av politiken. Om det föreslås ett gemensamt mål för regional- och landsbygdspolitiken ska utredaren också presentera hur detta mål ska utformas för att främja långsiktig hållbarhet. Regeringen betonar vikten av att förbättra metoderna för uppföljning och utvärdering av de insatser som genomförs inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken. Utredaren ska därför föreslå förbättringar som kan bidra till en mer tillförlitlig uppföljning av resultat, vilket gör det möjligt att på ett bättre sätt utvärdera effekten av olika insatser.

Uppdraget ska slutredovisas senast 1 juni 2026.

Nationell strategi för hållbar utveckling i hela landet 2021–2030

Våren 2021 antog regeringen en nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela Sverige för perioden 2021–2030 (skr. 2020/21:133). Strategin fastställer den långsiktiga inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken och syftar till att bidra till en hållbar omställning i hela landet och till att uppnå politikens mål om ökad utvecklingskraft och stärkt konkurrenskraft på lokal och regional nivå.

Regeringen framhöll i strategin att en utbyggd statlig närvaro och tillgång till offentlig service i olika delar av landet är avgörande för att upprätthålla förtroendet för statsförvaltningen. För att åstadkomma en jämnare geografisk fördelning av statliga arbetstillfällen framhöll regeringen vikten av att stärka den statliga närvaron utanför de större städerna. En princip som lyftes var att inga nya myndigheter skulle placeras i Stockholm under mandatperioden. Vidare framhöll regeringen att staten som arbetsgivare bör ta ett större ansvar för att främja regional utveckling och för att skapa möjligheter till statliga arbetstillfällen i hela landet. En bredare geografisk spridning av statliga

myndigheter ansågs bidra till att stärka arbetsmarknaden på landsbygden och därigenom understödja en hållbar utveckling i landets olika regioner.

Utskottet behandlade strategin i betänkande 2020/21:NU24. Utskottet framhöll då att regeringens strategi ska fungera som en långsiktig inriktning för regional utvecklingspolitik och bidra till att möta identifierade samhällsutmaningar. Därtill menade utskottet att strategin också ska samordnas med andra politikområden, som landsbygdspolitiken och miljöpolitiken, samt vara vägledande för regionala utvecklingsstrategier och för statligt finansierat regionalt utvecklingsarbete.

Utskottet noterade att regeringen pekade på demografiska förändringar, miljöproblem och klimatförändringar som särskilda utmaningar och framhöll behovet av ett territoriellt perspektiv i politiken. Regeringen angav fyra strategiska områden som grund för strategin, däribland tillgång till boende och service, innovation och förnyelse samt tillgänglighet genom transportsystem. När det gäller service i glesbygden noterade utskottet att vikten av kommersiella och offentliga servicepunkter för att stödja regional utveckling även framhölls i regeringens strategi.

Vidare ansåg utskottet att regeringen identifierat viktiga prioriteringar som en väl fungerande infrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande och underströk betydelsen av internationellt samarbete för regionala innovationer och företagande. I betänkande 2020/21:NU24 finns fem reservationer (M, SD, V, KD).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade i april 2024 ett flertal motionsyrkanden liknande de nu aktuella om olika insatser för regional utveckling och om tillväxt samt företagsfrämjande (bet. 2023/24:NU12). Motionsyrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Företagsfrämjande
- Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt.

Företagsfrämjande

I de aktuella motionerna förordas bl.a. insatser som stöder näringslivsutvecklingen och att myndigheter ska ha tydliga främjandeuppdrag gentemot landsbygdsföretagare. Utskottet delar motionärernas syn att det är väsentligt att främja ett gott näringslivsklimat i hela Sverige för att stärka hela landets ekonomiska konkurrenskraft och sysselsättning. Utskottet noterar att regeringen inom ramen för detta arbete har tagit olika initiativ, bl.a. ett

förenklingsuppdrag som omfattar 26 myndigheter enligt regleringsbrevet för 2024. Dessa uppdrag syftar till att minska regelbördan och administrativa kostnader för företag samt förbättra bemötandet och servicen från berörda myndigheter. Därtill initierade regeringen i februari 2024 en översyn av det offentliga företagsfrämjandet för att säkerställa en mer samordnad och resultatnriktad struktur. Tillväxtverket har i detta arbete fått i uppdrag att utveckla specifikationer för datadelning som underlättar transparens och effektivitet i företagsstöden. Målet är att stärka företagarnas tillgång till relevanta insatser och resurser samt att öka effektiviteten i systemet.

Genom tidigare insatser, som regeringens förenklingsuppdrag till myndigheter och regionala utvecklingsstrategier, har det tagits steg för att förbättra företagens villkor. Därtill konstaterar utskottet att det pågår ett arbete med att utvärdera och föreslå förbättringar av det statliga företagsstödet. Utskottet ser därför ingen anledning för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen i enlighet med vad motionärerna efterfrågar.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt

I de motionsyrkanden som utskottet tar ställning till i denna del efterfrågas tillkännagivanden om bl.a. vikten av att främja landsbygdens utveckling genom förbättrade villkor, lika möjligheter i hela landet och utökad nordisk samverkan. Med anledning av dessa motionsyrkandena vill utskottet inledningsvis framhålla att den nationella strategin för hållbar regional utveckling som avser perioden 2021–2030 erbjuder en tydlig ram för hur regional tillväxt ska främjas genom samverkan mellan olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Strategin betonar bl.a. vikten av att stärka innovation, entreprenörskap och infrastruktur. Utskottet konstaterar att insatser för att stärka den regionala utvecklingen och tillväxten är avgörande för att säkerställa goda livsvillkor, starkt konkurrenskraft och hållbar utveckling i hela landet. Av budgetpropositionen för 2025 framgår att regeringen prioriterar åtgärder som omfattar infrastruktur, digitalisering och näringslivsutveckling. Dessa satsningar har för avsikt att bl.a. stärka små och medelstora företags möjligheter att bidra till sysselsättning samt ekonomisk tillväxt i hela landet.

Utskottet konstaterar att det är centralt att både statliga och regionala aktörer har tydliga roller och ansvar för att främja utvecklingen i olika delar av landet. Detta är särskilt viktigt i områden med stora strukturella utmaningar, där samverkan mellan olika nivåer kan skapa bättre förutsättningar för hållbar tillväxt. Utskottet kan även konstatera att en utredning om den framtida regionala utvecklings- och landsbygdspolitiken har tillsatts. Bland annat ska utredaren lämna förslag på hur ansvaret för utvecklingen ska fördelas mellan staten, regionerna och kommunerna för att förbättra styrningen, samordningen och resursfördelningen. Vidare ska utredaren undersöka möjligheten att slå samman den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken till en

gemensam politik, vilket kan bidra till en tydligare struktur och effektivare genomförande. Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 juni 2026.

Utskottet vill också understryka vikten av ett fortsatt gott nordiskt samarbete, särskilt inom områden som kan stärka näringslivet och samhällsutvecklingen i gränsregionerna och bidra till att möta gemensamma regionala utmaningar.

Med anledning av de åtgärder som redan pågår finner utskottet inga skäl att föreslå några tillkännagivanden i enlighet med vad motionärerna efterfrågar.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Kommersiell och offentlig service

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kommersiell och offentlig service. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående insatser och utredning. Jämför reservation 5 (S), 6 (SD), 7 (V), 8 (C) och 9 (MP).

Motionerna

Kommersiell service

Enligt kommittémotion 2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17, föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör prioritera att EU-medel från regionalstödet används för att säkra tillgången till livsmedelsbutiker och service på landsbygden. Syftet är att stärka tillgången till grundläggande service i områden där avstånd och begränsade resurser gör det svårt att upprätthålla kommersiella verksamheter.

I kommittémotion 2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att införa ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare. Syftet är att stödja lanthandlare som ofta spelar en central roll i glesbygdens serviceutbud.

Tobias Andersson m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2024/25:1454 yrkande 9 ett tillkännagivande om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag. Motionärerna framhåller att lanthandlarna spelar en viktig roll för att säkerställa tillgången till statliga tjänster och service på landsbygden. I yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om stöd för kommersiell service på landsbygden, för att säkerställa att landsbygdens invånare har tillgång till nödvändig service.

I kommittémotion 2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda vilka insatser som krävs för att möjliggöra omställningen för drivmedelsförsäljare på landsbygden. Syftet är att säkerställa förutsättningarna för dessa verksamheter att bidra till en hållbar utveckling och säkerställa tillgången till drivmedel i områden där avstånden till alternativa försäljningstillfällen är långa.

Enligt kommittémotion 2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36 föreslås ett tillkännagivande om att stödja kommersiell service på landsbygden. Syftet är att säkerställa att landsbygdens invånare har tillgång till nödvändig service och att den lokala ekonomin stärks.

I motion 2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att regelverket för drifts- och investeringsstöd till kommersiell service på landsbygden ska ses över. Motionärerna vill säkerställa konkurrens på lika villkor mellan olika organisationsformer.

I motion 2024/25:2355 av Lars Isacsson m.fl. (S) efterfrågas ett tillkännagivande om bl.a. att staten ska ta ett större ansvar för att garantera tillgång till apotek i hela landet. Syftet är att säkerställa att grundläggande service finns tillgänglig även i glesbygdsområden.

Offentlig service

I kommittémotion 2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 30 föreslås en löpande utvärdering av insatser för att stärka den statliga servicen i hela landet.

Enligt motion 2024/25:546 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att höja ambitionerna för statlig närvaro i hela landet, för att säkerställa att offentlig service finns tillgänglig även i gles- och landsbygdsområden.

I motion 2024/25:1646 av Ida Ekeröth Clausson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att det ska finnas statlig service och närvaro i alla Sveriges kommuner. Syftet är att säkerställa att även glesbygdsområden har tillgång till grundläggande offentlig service.

I motion 2024/25:2355 av Lars Isacsson m.fl. (S) efterfrågas ett tillkännagivande om bl.a. att staten ska ta ett större ansvar för att garantera tillgång till statlig service i hela landet. Syftet är att säkerställa att grundläggande service finns tillgänglig även i glesbygdsområden.

I motion 2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att fortsätta arbetet för en statlig närvaro i hela landet.

Bakgrund och pågående arbete

Stöd till kommersiell service i glesbygd och på landsbygden

För att främja utvecklingen av kommersiell service i glesbygds- och landsbygdsområden finns investeringsbidrag, hemsändningsbidrag, servicebidrag och ett särskilt driftsstöd till de glesbygdsområdena som bedöms vara sårbara och utsatta. Stöden regleras enligt förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service och finansieras genom anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder inom utgiftsområde 19 Regional utveckling i statens budget.

Stöd kan beviljas till bl.a. näringsidkare med fasta försäljningsställen för dagligvaror eller drivmedel i glesbygd och på landsbygden. Av förordningen

framgår att stöden ska bidra till att uppfylla målet för den regionala tillväxtpolitiken och att stöd får endast lämnas i områden där servicen är gles. Länsstyrelsen har enligt förordningen ansvar för att meddela specifika föreskrifter om vilka områden som är berättigade till stöd. Vidare får stödet inte otillbörligt gynna en viss näringsidkare, och det måste följa EU:s regleringar.

Det särskilda driftsstöd som är riktat till butiker i sårbara och utsatta områden kan endast ges till butiker som uppfyller ett antal fastställda kriterier. Exempelvis ska försäljningsstället ha ett brett utbud av dagligvaror och ligga minst 10 kilometer från en annan butik med liknande utbud eller vara beläget i ett skärgårdsområde utan fast landförbindelse. I särskilda fall kan stöd ges till en butik även om den inte uppfyller alla kriterier, om det anses finnas skäl för det. Vid bedömning av ansökningar prioriteras butiker som är viktiga för tillgängligheten till annan grundläggande kommersiell service utöver dagligvaror.

För att säkerställa att stödet används på ett ändamålsenligt sätt, ska mottagaren av stödet åta sig att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Regionen har ansvar för att ange specifika villkor för denna tjänst i stödbeslutet. Villkoren ska inkludera vilket utbud av dagligvaror som ska erbjudas samt under vilka tider butiken ska hålla öppet. Frågan om stöd ska bedömas årligen för att säkerställa att stödet fortfarande uppfyller lokala behov och kriterier.

Regeringen anger i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 19) att stöd beviljades till 274 butiker under 2023 genom det särskilda driftsstödet, en ökning från 268 butiker 2022. Det framgår att antalet butiker som får stöd har varit konstant under de senaste åren, vilket, enligt regeringen, tyder på en stabil struktur för dagligvarubutiker i de mest sårbara områdena. Regeringens bedömning är att stödet har bidragit till att säkerställa fortsatt tillgänglighet till grundläggande kommersiell service, särskilt i glesbygdsområden där behovet av stöd är stort. Vidare lyfter regeringen fram vikten av samverkan mellan statliga och regionala aktörer för att möjliggöra lokalt anpassade lösningar som möter de unika utmaningarna i olika landsbygdsområden.

Översyn av stöd till kommersiell service

Tillväxtverket slutredovisade i juni 2024 uppdraget (dnr Ä 2023–3704) om en översyn av förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Tillväxtverket har presenterat ett antal förslag som syftar till att anpassa stödsystemet till de aktuella utmaningarna för glesbygds- och landsbygdsområden. Myndigheten föreslår bl.a. följande:

- Språket i förordningen ska moderniseras för att öka tydligheten och göra bestämmelserna mer lättillgängliga. Målet är att reducera antalet interna hänvisningar och skapa en mer strukturerad framställning.

- Definitionen grundläggande kommersiell service ska förtydligas i förordningen och ska omfatta dagligvaror, drivmedel samt ombudsfunktioner för post-, apoteks- och betaltjänster. Syftet med detta är att tydliggöra vilka typer av tjänster som kan omfattas av stöden.
- Avskaffa stödformen investeringslån, då den har visat sig vara både underutnyttjad och administrativt krävande. I stället föreslås att resurserna fokuseras på andra mer effektiva stödformer.
- Höj maximala stödbelopp för servicebidrag och särskilt driftsstöd till 350 000 kronor per år. Förslaget gäller särskilt områden som bedöms som servicestrategiskt viktiga eller där tillgången till grundläggande tjänster som dagligvaror och drivmedel är av stor betydelse.
- Hemsändningsbidraget bör anpassas för att stödja hushåll med långt avstånd till butik, särskilt de som saknar andra möjligheter att nå butiken. Det föreslås också att aktörer som utför hemsändning ska kunna ta ut en avgift från hushållen, förutsatt att avgiften godkänns av den berörda kommunen.

Enligt information från Regeringskansliet bereds förslagen inom Regeringskansliet.

Tillgänglighet till grundläggande kommersiell service

Kommersiell service och dess tillgänglighet redovisas i Tillväxtverkets rapport Tillgänglighet till grundläggande kommersiell service 2024 (dnr Ä 2024-736). Av rapporten framgår att tillgången till kommersiell service, särskilt i gles- och landsbygdsområden, är en utmaning med stora regionala skillnader. Många områden har begränsad tillgång till dagligvarubutiker, drivmedel, apotek, post- och paketservice samt betaltjänster, och tillgängligheten är generellt sett sämre jämfört med tätorter.

Rapporten visar att antalet dagligvarubutiker har minskat under en längre tid, även om nedgången har avtagit under de senaste åren. I vissa län har antalet butiker till och med ökat något, särskilt när det gäller butiker utan fullsortiment och obemannade butiker.

Digitaliseringen framhålls som både en utmaning och en möjlighet för kommersiell service. Den har bidragit till förändrade konsumentbeteenden och affärsmodeller, men skapar också nya möjligheter för landsbygdsbutiker att förbättra sin lönsamhet.

Enligt rapporten har apoteks- och drivmedelsförsörjningen förbättrats i vissa delar av landet. Dock kvarstår det utmaningar särskilt i glesbygdsområden där avstånden till närmaste serviceställe ofta är långa, vilket gör dessa områden särskilt utsatta vid eventuella nedläggningar.

Offentliga stödinsatser, som hanteras av Tillväxtverket och regionerna, har varit avgörande för att säkra tillgången till kommersiell service. Dessa insatser uppskattas ha garanterat att omkring 220 000 personer har fortsatt tillgång till dagligvarubutiker i sina närområden.

Tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden

I sin redovisning av arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i serviceglesa områden (dnr Å 2024–365) gör Tillväxtverket en genomgång av de insatser som genomfördes 2023 för att stärka tillgången till kommersiell och offentlig service i gles- och landsbygder.

En aspekt som lyfts i rapporten handlar om vikten av att säkerställa att service, som är en förutsättning för hållbara samhällen, förblir tillgänglig även i områden med begränsad befolkningstäthet och geografiska utmaningar. Tillväxtverket framhåller flera ekonomiska stödåtgärder som avgörande för att bibehålla och utveckla grundläggande kommersiell service. Under 2023 beviljades ca 218 miljoner kronor i stöd, vilket inkluderar särskilt driftsstöd, servicebidrag och investeringsbidrag riktade till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer. Dessa verksamheter spelar en central roll i att säkerställa tillgång till dagligvaror, drivmedel och ombudstjänster för post och apotek, särskilt i områden med få andra alternativ.

En stor del av investeringarna har även fokuserat på energieffektivisering och tekniska innovationer, såsom hybridbutiker som är obemannade vissa tider på dygnet. Tillväxtverket påpekar dock att beräkningsmodellerna för vissa stödtyper behöver anpassas för att bättre möta de utmaningar som aktörer inom kommersiell service står inför.

De regionala serviceprogrammen (2022–2030) lyfts fram som ett strategiskt verktyg för att samordna och prioritera insatser för kommersiell och offentlig service. Under 2023 antog tio regioner nya program som tydligare kopplar servicefrågor till regionens bredare utvecklingsstrategier. Programmen inkluderar insatser som kommunal planering och platsutveckling, och de främjar samverkan mellan olika aktörer, såsom kommuner, länsstyrelser och civilsamhälle. Fokus ligger på att anpassa insatserna till de specifika behov och förutsättningar som kännetecknar olika geografiska områden.

Samordning på nationell och regional nivå har också varit en del av arbetet i rapporten. Genom mötesplatser som Centralt Samordningsforum (CSF) och regionala serviceträffar har Tillväxtverket skapat plattformar för erfarenhetsutbyte och diskussion om aktuella utmaningar, exempelvis prisutveckling och ombudsfunktioner. Dessutom har det s.k. verktyget Pipos Serviceanalys, som beräknar avståndet till kommersiell service, tillhandahållits för att stödja regioner och kommuner i deras planering och analys av serviceutbudet.

Tillväxtverket konstaterar att nätverkande och samarbete mellan aktörer har stärkt kapaciteten att främja serviceutveckling och möta lokala behov. En särskild aspekt som lyfts fram är kopplingen mellan kommersiell service och offentlig service, särskilt i relation till krisberedskap. Dagligvarubutiker och drivmedelsstationer, som ofta fungerar som ombud för post och apotek, är avgörande för att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner. Myndigheten

betonar att en fungerande service i vardagen är en förutsättning för att tillgången ska fungera även vid krissituationer. Samordning mellan regioner, kommuner och länsstyrelser är därför avgörande för att stärka såväl serviceutbudet som samhällets robusthet.

Utredningen om den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken

I kommittédirektivet om den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken (dir. 2024:69) lyfter regeringen fram betydelsen av en likvärdig tillgång till offentlig service i hela landet och beskriver flera aspekter kopplade till statlig närvaro och serviceutbud. Fokus ligger på att säkerställa att både städer och landsbygdsområden får tillgång till nödvändiga resurser och stöd för att skapa hållbara och livskraftiga samhällen.

En del som framhålls i direktivet är betydelsen av det kommunal-ekonomiska utjämningssystemet, som anses spela en viktig roll för att utjämna ekonomiska skillnader mellan regioner och kommuner. Genom systemet kan förutsättningarna för att erbjuda en likvärdig offentlig service stärkas, vilket kan bidra till att minska klyftor mellan olika delar av landet. I synnerhet framhålls behovet av att glesbygdsområden och landsbygder får förutsättningar att utvecklas utifrån sina unika behov och förutsättningar.

Direktivet framhåller också vikten av en förbättrad samordning mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner. En effektiv samverkan mellan dessa aktörer är avgörande för att säkerställa att den statliga närvaron möter de behov som finns på lokal och regional nivå. I detta sammanhang påpekas att ansvarsfördelningen mellan olika nivåer i dag är otydlig, vilket försvårar en ändamålsenlig insats. Utredaren har därför fått i uppdrag att analysera och vid behov föreslå förändringar i ansvarsfördelningen, så att rollerna mellan statliga myndigheter, länsstyrelser och regioner blir tydligare.

En särskild utmaning som lyfts fram i direktivet är landsbygdens och glesbygdens specifika behov av offentlig service. Dessa områden präglas ofta av geografiska och demografiska förutsättningar som gör det svårt att erbjuda samma servicenivå som i mer tätbefolkade delar av landet. Direktivet betonar behovet av riktade insatser för att möta dessa utmaningar, inklusive stöd till kommersiell service och åtgärder som syftar till att skapa en hållbar samhällsutveckling även i avlägsna eller glest befolkade områden.

Vidare betonas att insatser inom den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken bör utformas med ett territoriellt fokus. Detta innebär att hänsyn ska tas till regionala skillnader, exempelvis när det gäller demografi, näringslivsstruktur och lokal infrastruktur. Genom att utgå från ett territoriellt fokus kan insatserna bättre anpassas till de specifika behov som finns i olika delar av landet, vilket i sin tur stärker förutsättningarna för att alla invånare ska kunna få tillgång till en välfungerande offentlig service.

En annan del av utredningsuppdraget handlar om att utvärdera hur insatserna inom dessa politikområden bidrar till att uppnå målen om en hållbar

och likvärdig samhällsutveckling. Detta inkluderar en analys av hur olika typer av stöd, exempelvis kommersiellt stöd eller projektmedel, påverkar möjligheten att erbjuda likvärdig service och utvecklingsmöjligheter i alla regioner.

I kommittédirektivet framhålls även vikten av att stärka statens närvaro i hela landet. Utredaren har fått i uppdrag att analysera och föreslå hur statliga myndigheters ansvar och uppgifter kan förändras för att bättre stödja regional utveckling och landsbygdsutveckling. Detta inkluderar att identifiera hinder och föreslå förbättringar för samordning mellan statliga myndigheter samt mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner. Syftet är att säkerställa en effektiv och ändamålsenlig statlig närvaro som bidrar till en hållbar utveckling i alla delar av landet.

Som tidigare nämnts ska uppdraget slutredovisas senast den 1 juni 2026.

Interpellation om stöd till service i hela landet

Den 15 november 2024 besvarade statsrådet Peter Kullgren en interpellation från ledamoten Eva Lindh (S) om god välfärd och service i hela landet (ip. 2024/25:162). I sitt svar framhöll statsrådet att den nu avslutade satsningen på ett tidsbegränsat statsbidrag till 39 kommuner, som omfattade åren 2018–2024, har uppnått sitt syfte. Bidraget var inriktat på att stärka kommunernas kapacitet att stödja näringslivet och samverka med andra aktörer i tider av kris och samhällsomvandling. Enligt statsrådet avslutades satsningen helt i enlighet med de beslut som fattades av den tidigare regeringen.

Vidare framhöll statsrådet att regeringen har initierat en översyn av den samlade landsbygdspolitiken. Denna översyn ska bl.a. ta hänsyn till erfarenheterna från det tidigare statsbidraget och andra landsbygdspolitiska satsningar. Ett mål med översynen är att tydliggöra avgränsningarna mellan regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik, eftersom gränserna mellan dessa politikområden ibland är otydliga. Utredningen ska även överväga möjligheten att slå ihop de två politikområdena till ett enhetligt område för att minska otydligheter och förbättra samordningen. Slutbetänkandet från utredningen ska lämnas den 1 juli 2026.

Statsrådet framhöll även regeringens pågående satsningar för att stärka landsbygdens utveckling. Dessa omfattar bl.a. åtgärder för att stärka den kommunala och regionala ekonomin, där särskilda satsningar riktas mot landsbygdskommuner. Genom dessa insatser ska de ekonomiska skillnaderna mellan olika regioner jämnas ut och förutsättningar skapas för att upprätthålla och utveckla välfärden. Statsrådet betonade att det är avgörande att välfärdssystemen anpassas till lokala och regionala behov för att möta de utmaningar som finns i glesbefolkade områden, samtidigt som en långsiktig hållbarhet i finansieringen säkerställs.

Vidare framhölls att landsbygdernas förutsättningar varierar kraftigt mellan olika regioner, vilket kräver en bredd av insatser inom många politikområden. Regeringen arbetar därför med en ny landsbygdspolitisk proposition som

syftar till att förbättra villkoren för att bo, leva och verka i hela landet. Statsrådet betonade att detta arbete tar tid, men att det är viktigt för att skapa en långsiktig och hållbar utveckling i Sveriges landsbygder.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade i april 2024 ett flertal motionsyrkanden liknande de nu aktuella om kommersiell och offentlig service (bet. 2023/24:NU12). Motionsyrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Kommersiell service
- Offentlig service.

Kommersiell service

Flera motionärer framhåller behovet av att säkerställa tillgången till bl.a. dagligvarubutiker, drivmedel och andra kommersiella tjänster i glesbygderna. Därtill framförs i motionerna behovet av ytterligare insatser, bl.a. att prioritera EU-medel från regionalstödet för att stärka kommersiell service, och underlätta investeringar i energieffektivisering hos lanthandlare samt bensinstationer.

Utskottet vill med anledning av dessa motioner anföra följande. Tillgången till kommersiell service är avgörande för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. De befintliga stöden till dagligvarubutiker och bensinstationer i gles- och landsbygdsområdena är en central del av den regionala utvecklingspolitiken. Utskottet delar uppfattningarna som motionärerna framför om dessa stöd och konstaterar att stödet till kommersiell service över tid har förstärkts genom särskilda insatser såsom driftsstöd till dagligvarubutiker och drivmedelsatsningar i sårbara områden. Därtill vill utskottet påminna om att det särskilda driftsstödet för dagligvarubutiker är permanent sedan 2023. Vidare vill utskottet påminna om Tillväxtverkets genomförda utredning om en översyn av förordningen om stöd till kommersiell service vars förslag i nuläget bereds inom Regeringskansliet. Utskottet ser därmed inget behov för riksdagen att rikta något tillkännagivande till regeringen med anledning av de här aktuella motionsyrkandena.

Utskottet noterar därtill att regeringen i budgetpropositionen för 2025 redovisar insatser som syftar till att stärka kommersiell service och företagsutveckling i landsbygds- och glesbygdsområdena. Bland annat framgår det att Europeiska regionala utvecklingsfonden används för att förbättra förutsättningarna för små och medelstora företag, vilket inkluderar stöd till verksamheter i områden med särskilda utmaningar. Därtill noterar

utskottet att regeringen i det tidigare nämnda kommittédirektivet om den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken framhåller betydelsen av att utveckla en strategi för långsiktigt hållbara lösningar för kommersiell service. Strategin förväntas inkludera en utvärdering av befintliga stödformer, med syftet att säkerställa att stöden är ändamålsenliga och träffsäkra. Utskottet konstaterar att utredaren har fått i uppdrag att analysera vilka hinder och behov som finns för att upprätthålla service i områden med särskilda utmaningar. Utskottet ser därmed inget behov för riksdagen att rikta ett tillkännagivande till regeringen med anledning av de här aktuella motionsyrkandena.

När det gäller lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag vill utskottet framhålla sin uppfattning att frågor om villkor och ersättningar för ombud hanteras av de enskilda bolagen och ytterst är en styrelse- och ledningsfråga. Ansvar för dessa beslut ligger således hos bolagens ledningar. Utskottet finner därför inte skäl att tillstyrka motionen.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Offentlig service

Flera motionärer framhåller på olika sätt behovet av att öka den statliga närvaron i hela landet. Utskottet vill med anledning av dessa motioner anförda följande.

Utskottet anser, likt motionärerna, att det är angeläget med en god tillgång till offentlig service i hela landet och konstaterar att detta är viktigt för att skapa livskraftiga och hållbara samhällen, särskilt i gles- och landsbygdsområden. Utskottet noterar att även regeringen i kommittédirektivet om den framtida regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken (dir. 2024:69) lyfter vikten av en likvärdig tillgång till service samt behovet av att stärka den statliga närvaron i hela landet. Av direktivet framgår att utredaren ska undersöka möjligheten till en förbättrad samordning mellan statliga myndigheter, regioner och kommuner för att säkerställa en mer ändamålsenlig och effektiv statlig närvaro. Utskottet noterar att utredaren bl.a. har fått i uppdrag att analysera vilka hinder och behov som finns för att upprätthålla service i områden med särskilda utmaningar.

Utskottet konstaterar därtill att den statliga servicen i glesbefolkade områden har en särskild roll för att både möta vardagsbehov och säkerställa krisberedskap. Av Tillväxtverkets redovisning av uppdraget om tillgänglighet till kommersiell och offentlig service framgår det att samverkan mellan olika aktörer, som regioner, kommuner och statliga myndigheter, har stärkts genom initiativ som de regionala serviceprogrammen (2022–2030). Dessa program syftar till att anpassa serviceinsatserna till de specifika utmaningar som finns i olika delar av landet och främjar därmed en territoriellt anpassad serviceutveckling. Därtill noterar utskottet att den pågående översynen av landsbygdspolitiken bl.a. syftar till att tydliggöra ansvarsfördelningen och säkerställa att resurser och insatser fördelas på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Utskottet välkomnar detta arbete och noterar att regeringen även arbetar

med en ny landsbygdspolitisk proposition som syftar till att förbättra villkoren för att bo, leva och verka i hela landet.

Mot bakgrund av pågående insatser och utredningar ser utskottet inget behov av att riksdagen gör något tillkännagivande i frågan.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Återföring av medel från produktionsvärden, naturresurser och fastigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om återföring av medel från produktionsvärden, naturresurser och fastigheter. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående insatser och utredning.

Jämför reservation 10 (SD), 11 (C), 12 (S), 13 (V), 14 (C), 15 (MP), 16 (SD) och 17 (MP).

Motionerna

Regionaliserad fastighetsskatt

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 9 föreslås att man ska undersöka möjligheten att fullt ut regionalisera fastighetsskatten på elproducerande fastigheter.

Per Söderlund m.fl. (SD) menar i kommittémotion 2024/25:1351 yrkande 11 att regeringen bör överväga att regionalisera beskattningen av industri- och energifastigheter och efterfrågar ett tillkännagivande. Detta skulle kunna ge regioner större kontroll över skatteintäkterna och stödja regional utveckling.

I kommittémotion 2024/25:2468 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 10 föreslås ett tillkännagivande om att undersöka hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan komma kommuner och regioner till del. Detta skulle stärka de ekonomiska förutsättningarna för lokalsamhällena där dessa kraftverk finns.

Eric Palmqvist (SD) efterfrågar i motion 2024/25:693 ett tillkännagivande om att utreda förutsättningarna för att införa en regionaliserad fastighetsskatt för elproduktions- och industrifastigheter.

Även Martina Johansson (C) i motion 2024/25:49 efterfrågar ett tillkännagivande om att regeringen ska undersöka om en större del av fastighetsskatten kan tillfalla kommuner och regioner.

I motion 2024/25:1889 av Anne-Li Sjölund (C) föreslås ett tillkännagivande om att undersöka möjligheten att regionalisera fastighetsskatten på energiproducerande fastigheter, såsom vatten- och vindkraft. Syftet är att ge mer ekonomiskt stöd till de kommuner som berörs av dessa verksamheter.

Återföring från kraftproduktion

I partimotion 2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1 föreslås ett tillkännagivande om lokal skatt till kommuner vid utbyggd vindkraft och solcellspaneler.

Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) föreslår vidare i kommittémotion 2024/25:3109 yrkande 22 ett tillkännagivande om att stärka kommuners incitament för utbyggnad av vindkraft.

Birger Lahti m.fl. (V) framför i kommittémotion 2024/25:54 yrkande 7 att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag om en obligatorisk, produktionsbaserad ekonomisk ersättning för vindkraft, där en andel går till den kommun där vindkraften byggs. I yrkande 17 efterfrågas ett förslag om hur en större del av vattenkraftens vinster ska tillfalla de berörda kommunerna.

I kommittémotion 2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att införa en högre lokal elbonus som ger kommunerna ersättning för den förnybara el de producerar. Syftet är att skapa ekonomiska incitament för kommuner att delta i den förnybara energiproduktionen.

Även i kommittémotion 2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att införa en högre lokal elbonus för att ge kommunerna ersättning för den förnybara el de producerar.

Elin Söderberg m.fl. (MP) föreslår vidare i kommittémotion 2024/25:3057 yrkande 5 ett tillkännagivande om att införa en lokal elbonus för att säkerställa att kommunerna får ekonomisk kompensation för den el som produceras i deras regioner.

Enligt motion 2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD) yrkande 1 efterfrågas ett tillkännagivande om att införa en modell för hur en del av värdet från elproduktion ska kunna komma befolkningen i närområdet till godo. Syftet är att stärka lokala samhällen som är berörda av elproduktion.

I motion 2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C) föreslås ett tillkännagivande om att en utredning bör tillsättas för att berörda kommuner och regioner ska få behålla en berättigad del av vind- och vattenkraftens vinster.

Lars Beckman (M) föreslår i motion 2024/25:2081 ett tillkännagivande om att göra en översyn av överskotten från vattenkraften och se hur dessa kan komma lokalsamhällena till del.

Enligt motion 2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) föreslås ett tillkännagivande om att undersöka möjligheten att återföra en del av fastighetsskatten på vattenkraft och kärnkraftsanläggningar till de kommuner där dessa verksamheter bedrivs.

Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser

I kommittémotion 2024/25:1457 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 11 efterfrågas ett tillkännagivande om att utreda hur lokalsamhällen och enskilda

i högre grad ska gynnas av nya gruvetableringar. Syftet är att säkerställa att ekonomiska vinster från gruvnäringen också kommer lokalsamhällena till del.

Även i kommittémotion 2024/25:1329 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att en del av de ekonomiska vinsterna från gruvnäringen ska stanna i lokalsamhället. Detta skulle gynna lokala ekonomier där gruvor är verksamma.

Enligt motion 2024/25:2135 av Erik Ezelius m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att bl.a. en större andel av värdet från landets naturresurser, såsom skogsnäringen, gruvor och energiproduktion, ska komma de berörda kommunerna till godo. Syftet är att stärka den ekonomiska utvecklingen i områden som berörs av naturresursutvinning.

I motion 2024/25:2401 av Viktor Wärnick (M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga en översyn av hur gles- och landsbygds länen kan behålla en större del av det värde som produceras inom deras geografiska områden. Detta skulle stärka den lokala ekonomin i dessa län.

Kjell-Arne Ottosson (KD) förordar i motion 2024/25:2463 ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att införa en norskinspirerad s.k. grundrenteskatt i Sverige. Syftet är att se hur en sådan skatt skulle kunna gynna den svenska ekonomin och regional utveckling.

I motion 2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 2 framförs att en översyn bör göras av hur avverkningsvinster från statens skog kan fördelas mellan staten och de kommuner där träden vuxit.

Bakgrund och pågående arbete

Politikens inriktning

I budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 21 Energi framhåller regeringen behovet av en utbyggnad av ny fossilfri elproduktion för att möta Sveriges ökande elbehov och bidra till den gröna omställningen. Vindkraft lyfts fram som ett energislag som på kort sikt kan stå för en stor andel av den tillkommande elproduktionen. För att säkerställa en effektiv och hållbar utbyggnad av vindkraft framhålls vikten av att stärka lokal acceptans och ge kommunerna goda förutsättningar att delta i och stödja denna utveckling.

En annan del i budgetpropositionen utgiftsområde 21 Energi är förslaget om ett ekonomiskt stöd till kommuner som påverkas av vindkraftsetableringar. Stödet, som baseras på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar, syftar både till att öka incitamenten för kommuner att tillstyrka nya vindkraftsprojekt och till att ge kompensation till de kommuner som redan har vindkraft på sina områden. För detta ändamål föreslår regeringen en förstärkning av anslaget 1:5 Energiplanering med 340 miljoner kronor för 2025, som successivt ökar till 370 miljoner kronor för 2026 och 400 miljoner kronor för 2027. Enligt information från Regeringskansliet har detta ekonomiska stöd utformats för att matcha summorna av den inbetalda fastighetsskatten på nationell nivå, men det är inte samma pengar. Kommunerna kommer således inte att få

fastighetsskatten direkt, utan stödet fungerar som ett årligt bidrag som speglar beloppen.

Regeringen lyfter också vikten av att skapa goda förutsättningar för alla fossilfria energislag och att fortsätta arbetet med att underlätta tillståndprocesserna för vindkraft och andra energiprojekt. Genom regeländringar och administrativa förenklingar, såsom tydligare krav för nätkoncessioner och snabbare tillståndprocesser, vill regeringen minska hindren för utbyggnaden av vindkraft och andra fossilfria energikällor. Energimarknadsinspektionen har därför fått ett särskilt uppdrag att utveckla arbetssätt för att korta ledtiderna vid prövning av nätkoncessioner, vilket bedöms vara en viktig del i detta arbete. Under anslaget 1:5 Energiplanering, i budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 21 Energi, framhålls att anslaget kan användas för att finansiera myndigheters arbete med särskilda insatser och utvecklingsprojekt som syftar till att korta ledtiderna i tillståndsprövningen samt för ekonomiska bidrag till investeringar som stärker leveranssäkerheten eller ökar anslutningskapaciteten i det lokala och regionala elsystemet.

I budgetpropositionen för 2025 utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur föreslår regeringen åtgärder för att stärka den lokala nyttan av vindkraftsetableringar. För att säkerställa att både närboende och lokalsamhällen får del av de ekonomiska värden som vindkraften genererar, avser regeringen att genomföra tre kompensationsförslag från betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18). Dessa förslag innebär att lokalsamhällen ska få en del av intäkterna från vindkraftsparker, närboende ska ges rätt till en andel av intäkterna och fastighetsägare med fastigheter nära vindkraftsanläggningar ska få möjlighet att få sina fastigheter inlösta till ett värde som motsvarar vad de hade varit värda om parken inte hade byggts. Regeringen avser även att höja fastighetsskatten för vindkraftverk fr.o.m. 2026.

Utjämningskommitténs betänkande

Den 2 juli 2024 publicerade Utjämningskommittén betänkandet Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50). Det innehåller en analys av bl.a. det kommunalekonomiska utjämningsssystemet och även flera konkreta förslag till förändringar. Uppdraget har bl.a. omfattat både en översyn av de nuvarande systemens effektivitet och rättvisa och en bedömning av deras potentiella påverkan på tillväxt och utveckling. Fokus i uppdraget har lagts på att minska risken för höga och ökande skattesatser i kommuner och regioner samt att utforma åtgärder som kan motverka negativa bieffekter av inkomstutjämningen.

Kommittén framhåller inledningsvis att det kommunalekonomiska utjämningsssystemet är viktigt för att säkerställa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för kommuner och regioner i hela landet. Syftet är att skapa jämlika möjligheter att erbjuda välfärdstjänster och samhällsservice, oavsett lokala skillnader i skattekraft, bebyggelsestruktur eller socioekonomiska faktorer. Nuvarande system bygger på en långtgående utjämning av både

intäkter och kostnader, och kommittén betonar vikten av att denna princip bibehålls. Samtidigt framhålls att systemet regelbundet behöver ses över för att säkerställa dess aktualitet, effektivitet och legitimitet.

I fråga om inkomstutjämnningen har kommittén genomfört en analys av dess syfte och utformning. En målsättning har varit att utvärdera om inkomstutjämnningen kan ha tillväxthämmande effekter och, i så fall, identifiera åtgärder för att motverka detta. Enligt kommitténs analys har inga belägg identifierats som tyder på att systemet har en negativ inverkan på tillväxten. Det framhålls dock att det är viktigt att stärka incitamenten för ekonomisk tillväxt utan att minska utjämnningen av skattekraft, vilken anses vara viktigt för att upprätthålla rättvisa förutsättningar mellan kommuner. Bland annat rekommenderas åtgärder såsom att uppdatera de länsvisa skattesatserna och säkerställa att kompensationsgraderna i systemet är rättvisa, transparenta och mer träffsäkra. En höjning av garantinivån till 116 procent föreslås, vilket, enligt kommittén, skulle bidra till att minska regleringspostens storlek och samtidigt undvika negativa marginaleffekter.

Kostnadsutjämnningen har också analyserats, med ett särskilt fokus på att bättre fånga upp skillnader i strukturella förutsättningar mellan kommuner och regioner. Förslagen som kommittén presenterar inkluderar en förbättrad metod för att beräkna kostnader kopplade till gleshet och socioekonomi. Förändringarna innebär bl.a. att en ny gleshetsmodell baserad på bosättningsmönster och en ö-faktor införs för att bättre reflektera merkostnader i olika typer av kommuner. Förändringarna syftar till att öka både träffsäkerheten och enkelheten i systemet, även om kommittén påpekar att vissa justeringar kan uppfattas som mer komplexa.

Ett annat område som har behandlats i utredningen har legat på de riktade statsbidragen. Dessa har ökat kraftigt i antal och omfattning sedan 1990-talet, vilket enligt kommittén har skapat utmaningar med ineffektiv styrning, hög administrativ börda och bristande planeringsförutsättningar för kommuner och regioner. För att hantera dessa problem föreslår kommittén att 17 riktade statsbidrag inordnas i det generella statsbidraget, vilket förstärks med 10,2 miljarder kronor i permanenta medel. Kommittén framhåller att detta ger kommuner och regioner större flexibilitet att prioritera lokala behov och minskar beroendet av kortsiktiga samt detaljerade statliga insatser. Samtidigt föreslås tydliga principer för när riktade statsbidrag kan vara motiverade och kriterier för deras utformning, såsom att de ska vara tidsbestämda och ha tydliga avvecklingsplaner.

När det gäller åtgärder för att motverka höga och ökande skattesatser, förespråkar kommittén främst strukturella förändringar och förbättringar i resursanvändningen. Genom statligt stöd till omstrukturering och effektivisering samt utveckling av analysverktyg för kommunernas verksamheter, ska kommuner och regioner ges bättre förutsättningar att hantera sina kostnader utan att höja skattesatserna. Samtidigt framhåller kommittén vikten av att det kommunala självstyret respekteras och att staten i möjligaste mån undviker ingripanden som kan begränsa kommunernas beskattningsrätt.

Utjämningskommitténs förslag har remissbehandlats och den sista svarsdagen var den 8 november 2024. Regeringen behandlar nu kommitténs olika förslag.

Interpellation om beslut om mer vindkraft

Den 5 november 2024 besvarade statsrådet Ebba Busch en interpellation från ledamoten Linus Sköld (S) om ett beslut om mer vindkraft (ip. 2024/25:118). I sitt svar framhöll statsrådet att regeringen arbetar för att uppnå målet om 100 procent fossilfri elproduktion till 2040, vilket innebär en diversifierad energimix där vindkraft spelar en viktig roll.

För att förbättra förutsättningarna för en effektiv utbyggnad av vindkraft framhöll statsrådet att regeringen arbetar med att ta fram ett vindkraftspaket. Ett första steg är förslaget i budgetpropositionen om att inrätta ett stöd till kommunerna baserat på fastighetsskatten för vindkraftsanläggningar (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21). Syftet är att stärka den lokala nyttan och acceptansen för vindkraft. Regeringen avser även att gå vidare med förslag från betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18), vilket inkluderar åtgärder för att öka den lokala nyttan av vindkraftsetableringar.

Värddelning med lokalsamhället

Den statliga utredningen om en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral (SOU 2022:56), som överlämnades till regeringen i oktober 2022, har bl.a. analyserat frågor kopplade till hur nyttan från mineral- och gruvnäringen kan delas med lokalsamhällen. Utredningen framhåller att lokal acceptans för gruvprojekt är väsentlig för deras långsiktiga genomförbarhet och att en rättvis värddelning kan bidra till att stärka denna acceptans. Utredningen framhåller att de ekonomiska fördelar som genereras av gruvverksamhet, exempelvis sysselsättning och intäkter, bör komma de berörda kommunerna till del i högre grad än i dag.

Vidare påpekas i utredningen att frågorna om värddelning är nära kopplade till en bredare översyn av skattesystemet och kommunal finansiering. Utredningen identifierar ett behov av att skapa strukturer som säkerställer att kommuner och regioner som påverkas av gruvverksamhet får tillgång till en större andel av de värden som genereras lokalt. Samtidigt framhåller utredningen att det är viktigt att balansera dessa frågor med det nationella behovet av en effektiv och hållbar råvaruförsörjning.

EU-förordning om kritiska råvaror

Den 16 mars 2023 presenterade kommissionen ett förslag till ny förordning om kritiska råvaror (COM(2023) 160). Förordningen syftar till att etablera en gemensam ram för att säkerställa en trygg och hållbar försörjning av råmaterial som är avgörande för unionens ekonomi, den gröna och digitala omställningen samt strategiska sektorer som försvar och rymd. Förordningen fastställer riktlinjer för utvinning, förädling och materialåtervinning samt reglerar stöd

till strategiska projekt inom råvaruförsörjning. Ett viktigt mål är att minska EU:s beroende av enskilda tredjeländer och skapa robusta värdekedjor för strategiska material.

För lokalsamhällena innebär förordningen flera potentiella effekter. I förordningen framhålls behovet av social hållbarhet och engagemang i projekt som påverkar lokalsamhällena. Till exempel ska strategiska projekt bedrivas med rättvisa samråd och respekt för mänskliga rättigheter, inklusive urfolks rättigheter. Vidare föreskrivs åtgärder för att främja lokal acceptans genom bl.a. ekonomiska fördelar och samhällsnytta, såsom nya arbetstillfällen och investeringar i lokal infrastruktur. Det ställs krav på projektägare att inkludera planer för att minska negativa sociala och miljömässiga effekter samt att skapa direkta fördelar för de berörda samhällena, vilket kan bidra till långsiktig utveckling och stabilitet i områden där gruv- och råvaruprojekt etableras. På lokal nivå innebär förordningen en rad specifika krav och möjligheter för samhällena som påverkas av gruv- och råvaruprojekt. I förordningen framhålls även vikten av att skapa sociala och ekonomiska vinster för de lokalsamhällena där strategiska projekt genomförs. Detta inkluderar skyldigheter för projektägare att säkerställa att verksamheten bedrivs med respekt för mänskliga rättigheter och att bedriva rättvisa och inkluderande samråd med de berörda samhällena.

Ett krav enligt förordningen är att strategiska projekt ska bidra till lokal och regional utveckling. Detta kan i sin tur skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen, möjliggöra investeringar i lokal infrastruktur och skapa långsiktiga ekonomiska incitament för lokalsamhällena. Förordningen föreskriver även att projekt ska inkludera åtgärder för att minimera negativa sociala och miljömässiga effekter och för att säkerställa en rättvis fördelning av de ekonomiska vinsterna från råvaruutvinning. Vidare lyfter förordningen fram vikten av transparens och dialog för att bygga lokal acceptans. Lokalsamhällena ska involveras tidigt i processen för att bidra med sina perspektiv och säkerställa att deras intressen beaktas.

I november 2023 nådde Europaparlamentet, rådet och kommissionen en preliminär överenskommelse i trepartsförhandlingarna och förordningen trädde sedan i kraft den 23 maj 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade senast i april 2024 motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om en regionaliserad fastighetsskatt och andra förslag till åtgärder som på olika sätt syftar till att ge regionerna möjlighet att behålla mer av värdet av bl.a. den el som producerats inom regionerna (bet. 2023/24:NU12). De avstyrktes med hänvisning bl.a. till pågående åtgärder och utredningar. Utskottet behandlade senast i februari 2024 motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser från gruvnäringen (bet. 2023/24:NU8). De avstyrktes med hänvisning till bl.a. pågående beredningsarbete.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Regionaliserad fastighetsskatt
- Återföring från kraftproduktion
- Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser.

Regionaliserad fastighetsskatt

I de motionsyrkanden som utskottet tar ställning till i denna del efterfrågas bl.a. att regeringen ska undersöka möjligheten att regionalisera fastighetsskatten för elproducerande fastigheter och industrifastigheter.

Utskottet noterar att Utjämningskommittén i sitt betänkande (SOU 2024:50) har föreslagit åtgärder som syftar till att stärka det kommunal-ekonomiska utjämnningssystemet, och kommittén pekar på behovet av fortsatt utvärdering av vissa komponenter av utjämnningssystemet fördelning. Bland annat pekar kommittén på skillnader i intäkter mellan kommuner och framhåller behovet av att analysera dessa vidare för att säkerställa en rättvis och effektiv fördelning av resurser. Kommittén lyfter särskilt fram skillnader i skattekraft och föreslår förbättringar av gleshetskomponenten så att den bättre speglar de strukturella kostnader som mindre tätbefolkade kommuner möter. Enligt kommittén skulle detta bidra till en mer rättvis resursfördelning och stärka utjämnningssystemets träffsäkerhet.

När det gäller att regionalisera skatteintäkter, såsom fastighetsskatter, menar utskottet att staten har ett särskilt ansvar för att säkerställa samhällsekonomisk stabilitet. Utskottet delar kommitténs bedömning att staten har ett övergripande ansvar för att säkerställa samhällsekonomisk balans för att kunna upprätthålla välfärden och bidra till en jämlik samhällsutveckling i hela landet. Kommittén framhåller att det är av betydelse att staten har utrymme att vid behov kunna vidta åtgärder som påverkar kommunernas och regionernas finansiering, särskilt i syfte att motverka samhällsekonomisk obalans. Utskottet anser att detta perspektiv framhåller vikten av ett nationellt sammanhållet system för skatteintäkter och utjämning.

Mycket talar för att det kommunalekonomiska utjämnningssystemet även i fortsättningen bör vara det huvudsakliga verktyget för att utjämna skillnader mellan regioner, och utskottet anser att staten har ett ansvar att säkerställa samhällsekonomisk balans. Därtill anser utskottet att Regeringskansliets beredning av de förslag som Utjämningskommittén har lämnat bör avvaktas innan riksdagen överväger några tillkännagivanden på området.

För att stärka den lokala nyttan och förbättra incitamenten för kommuner att tillstyrka vindkraftsproduktion konstaterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2025 har föreslagit ett särskilt ekonomiskt stöd till kommuner. Stödet, som baseras på fastighetsskatten för vindkrafts-anläggningar, är utformat för att fungera som en ekonomisk kompensation till

de områden som påverkas av vindkraftsetableringar med syftet att öka den lokala acceptansens. Stödet innebär inte en förändring i hur fastighetsskatten administreras på nationell nivå.

Utskottet ser därför sammanfattningsvis inga skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande i enlighet med vad som föreslås i motionerna.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Återföring från kraftproduktion

I de motionsyrkanden som utskottet tar ställning till i denna del förordas bl.a. att en större del av intäkterna från vindkraft, vattenkraft och annan kraftproduktion ska återföras till lokalsamhällena genom exempelvis en lokal elbonus, intäktsdelning eller andra ekonomiska kompensationsmodeller.

När det gäller förslag om att intäkter från olika slags kraftproduktion ska tillkomma lokala samhällen kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2025 har föreslagit flera åtgärder med syftet att stärka den lokala nyttan för kraftproduktion. Bland annat föreslår regeringen ett särskilt ekonomiskt stöd till kommuner för att stärka deras incitament att tillstyrka ny vindkraft och att en andel av intäkterna tillfaller kommuner och lokalsamhällen där vindkraft etableras. Utskottet, som tillstyrkte regeringens föreslagna förstärkning av anslaget 1:5 Energiplanering med 340 miljoner kronor för 2025, ser även positivt på att anslaget successivt ökar till 370 miljoner kronor 2026 och 400 miljoner kronor 2027 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21). Utskottet konstaterar att denna förstärkning utgör en konkret färdplan för att långsiktigt stärka de ekonomiska stöden för de berörda områdena och är utformad för att ge kommuner en ökad kompensation och därigenom främja lokal acceptans och ekonomisk stabilitet i områden som påverkas av vindkraftsanläggningar. Därtill kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen har aviserat att myndigheter, via anslaget 1:5 Energiplanering kan ges ekonomiskt stöd för att genomföra särskilda insatser och utvecklingsarbeten som syftar till att korta ledtiderna i tillståndprocesserna för fossilfria energislag.

Vidare noterar utskottet att regeringen avser att gå vidare med flera förslag från betänkandet Värdet av vinden (SOU 2023:18), inklusive intäktsdelning och inlösen av fastigheter.

Utskottet anser att dessa åtgärder svarar på motionärernas förslag och ser därför inget behov av något tillkännagivande.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser

Motioner har även väckts med förslag om att återföra en större andel av intäkterna från exempelvis naturresurser såsom gruvor till de berörda kommunerna.

Förslag som rör återföring av medel från gruvnäringen eller andra former av naturresursutnyttjande till de lokalsamhällen där utvinningen sker återkommer regelbundet i motioner. Som utskottet anförde våren 2024 (bet. 2023/24:NU8), när liknande motioner behandlades, vill utskottet även i detta sammanhang hänvisa till Utredningen om en hållbar försörjning av innovationskritiska metaller och mineral (SOU 2022:56), som presenterades i oktober 2022. Utredningen behandlade bl.a. frågor om värddelning med lokalsamhället och analyserade olika modeller för hur detta skulle kunna genomföras, och man konstaterade att dessa frågor är nära kopplade till behovet av en bredare översyn av skattesystemet och en analys av hur resurser bäst kan fördelas. Utskottet förutsätter att dessa frågor ingår som en del av Regeringskansliets beredning av utredningens förslag och vidhåller sin bedömning från våren 2024, nämligen att dessa frågor berör en bredare översyn av skattesystemet. Därtill vill utskottet även i detta sammanhang hänvisa till betänkandet om det kommunala utjämningssystemet (SOU 2024:50), som för närvarande bereds inom Regeringskansliet.

Mot bakgrund av den nyligen antagna EU-förordningen om kritiska råvaror vill utskottet uppmärksamma det ramverk som nu etablerats i samband med förordningen som innehåller riktlinjer som kan bidra till att stärka att lokalsamhällen gynnas av gruvetablering och utvinning. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att riksdagen kan avslå motionsyrkandena.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

Lokalisering av statliga myndigheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lokalisering av statliga myndigheter. Utskottet hänvisar bl.a. till pågående insatser.

Jämför reservation 18 (S, MP).

Motionerna

Fredrik Olovsson m.fl. (S) framför i kommittémotion 2024/25:3135 yrkande 2 ett förslag om att ta fram ett program för ny- och omlokalisering av statliga myndigheter. Vidare efterfrågas i yrkande 3 en uppföljning av myndigheters lokalisering av funktioner för att säkerställa fortsatt statlig närvaro i hela landet och undvika centralisering.

Ett förslag om omlokalisering av statliga jobb till fler regioner framförs i kommittémotion 2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 12.

Elin Söderberg m.fl. (MP) lyfter i kommittémotion 2024/25:3057 yrkande 29 behovet av konkreta steg för fler ny- och omlokaliseringar av statliga jobb utanför Stockholm.

I motion 2024/25:746 av Kristoffer Lindberg (S) efterfrågas ett tillkännagivande om att undersöka förutsättningarna för att prioritera

omlokalisering av statliga arbetstillfällen till Gävleborg. Syftet är att stärka regionens arbetsmarknad och ekonomiska utveckling.

Ett tillkännagivande om att förlägga fler offentliga arbetstillfällen utanför storstäderna för att stärka arbetsmarknaden i hela landet föreslås i motion 2024/25:2180 av Lars Isacson m.fl. (S).

Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) föreslår i motion 2024/25:2683 yrkande 2 särskilda studier för omlokalisering av myndigheter till regioner som ännu inte fått någon statlig myndighet.

I motion 2024/25:1102 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) föreslås ett tillkännagivande om att överväga att placera en statlig myndighet i Halland. Syftet är att stärka regionens arbetsmarknad och service.

Christofer Bergenblock (C) förordar i motion 2024/25:1057 ett tillkännagivande om att utreda hur statliga myndigheter kan omlokaliseras så att det finns representation i hela landet. Syftet är att skapa en mer balanserad geografisk spridning av statliga arbetstillfällen.

Niels Paarup-Petersen (C) föreslår i motion 2024/25:1194 ett tillkännagivande om att utreda myndighetsplaceringar i hela landet. Syftet är att skapa en bättre geografisk balans i fördelningen av statliga arbetstillfällen.

I motion 2024/25:1175 av Larry Söder (KD) efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen bör undersöka möjligheten att förlägga en myndighet till Halland. Syftet är att stärka den statliga närvaron i regionen.

Bakgrund och pågående arbete

Principer för placeringen av statliga myndigheter

Riksdagen har tidigare tillkännagett principer för placeringen av statliga myndigheter, med syftet att stärka den statliga närvaron utanför storstäderna och bidra till en balanserad regional utveckling. Hösten 1996 tillkännagav riksdagen för regeringen att regeringen bör beakta geografiska faktorer vid lokaliseringsbeslut och överväga omlokalisering av myndigheter till områden utanför storstadsregionerna. (bet. 1996/97:AU2, rskr. 1996/97:106).

Utskottet noterade 2016 att utvecklingen under lång tid inte följt dessa principer och föreslog därför att riksdagen skulle tillkänna för regeringen att regeringen skulle pröva möjligheterna att öka omlokaliseringen av myndigheter. Samtidigt framhöll utskottet vikten av att regeringen återspeglar vilka åtgärder som vidtagits och hur principerna tillämpas. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2015/16:NU17, rskr. 2015/16:201).

Omlokalisering av myndigheter mellan 2015 och 2019

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2020 att den mellan 2015 och 2019 hade fattat 21 beslut om omlokalisering av hela eller delar av verksamheter för 20 olika myndigheter (prop. 2019/20:1 utg.omr. 2). Många av dessa beslut innebar att verksamheter flyttades från Stockholms län till

andra delar av landet. Regeringen ansåg att dessa åtgärder, tillsammans med myndigheternas egna initiativ och införandet av en förordning om statliga myndigheters lokalisering, innebar att riksdagens tillkännagivanden var slutbehandlade.

Riksrevisionens rapport om etablering av myndigheter utanför Stockholm

Regeringens skrivelse 2022/23:125, som behandlar Riksrevisionens rapport om etablering av myndigheter utanför Stockholm, innehåller en bedömning av Riksrevisionens granskning av regeringens lokalisering av statliga myndigheter till orter utanför huvudstaden. Syftet med Riksrevisionens granskning var att undersöka om regeringens beslut om myndighetsplaceringar har bidragit till att stärka den regionala utvecklingen och samtidigt säkerställa myndigheternas effektivitet. Riksrevisionen konstaterade att lokaliseringsbesluten under perioden 2004–2020 i viss mån uppfyllde målen och hade en positiv men begränsad effekt på regional utveckling. Myndigheterna bedömdes ha haft tillräckliga förutsättningar för att bedriva verksamheten effektivt på lång sikt, även om vissa utmaningar noterades vid rekrytering av specialistkompetens.

Regeringen instämde i Riksrevisionens bedömning men underströk att ytterligare insatser krävs för att förbättra spridningen av statliga arbetstillfällen i hela landet. Exempelvis framhöll regeringen betydelsen av att analysera regionala konsekvenser vid lokaliseringsbeslut samt att följa den geografiska fördelningen av statliga jobb genom länsstyrelsernas redovisningar. Samtidigt lyfte regeringen fram möjligheterna med ökat distansarbete för att skapa större flexibilitet i myndigheters lokalisering.

Utskottet, som behandlade skrivelsen i betänkande 2023/24:NU6, delade i huvudsak regeringens slutsatser. Utskottet framhöll vikten av en fortsatt tydlig statlig närvaro i hela landet för att uppnå en hållbar regional utveckling. Utskottet noterade även att regeringen redan vidtagit åtgärder, såsom uppdrag till Statens servicecenter att öppna fler servicekontor, för att förstärka den statliga servicen i olika delar av landet.

Utskottet betonade vidare att lokaliseringen av statliga myndigheter bör ses som en viktig del av den regionala utvecklingspolitiken och framhöll riksdagens principer om att undvika en överkoncentration av arbetstillfällen till Stockholm. I detta sammanhang uppmuntrades regeringen att överväga fler omlokaliseringar och nyetableringar av myndigheter i linje med riksdagens tidigare beslut och de regionala behoven. Utskottet föreslog att skrivelsen skulle läggas till handlingarna, med hänvisning till regeringens pågående arbete och Riksrevisionens rekommendationer som en grund för fortsatta insatser. I betänkande 2023/24:NU6 finns fem reservationer (S, V, C, MP).

Tidigare behandling i utskottet

Utskottet behandlade i februari 2024 ett flertal motionsyrkanden liknande de nu aktuella om etablering av myndigheter utanför Stockholm (bet. 2023/24:NU6). Motionsyrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående insatser.

Utskottets ställningstagande

I motionerna förordas bl.a. att regeringen ska ta fram ett program för omlokalisering av statliga myndigheter, löpande följa upp myndigheters lokalisering och genomföra fler omlokaliseringar av statliga jobb till andra platser än Stockholm. Utskottet vill med anledning av dessa förslag anföra följande. Liksom tidigare år konstaterar utskottet att staten har en viktig roll i att stärka regional utveckling och säkerställa en jämn fördelning av statliga arbetstillfällen. Regeringen har i den nationella strategin för hållbar regional utveckling lyft fram behovet av en utbyggd statlig närvaro för att stödja hållbar utveckling i hela landet. Utskottet konstaterar att regeringen redan har fattat flera beslut om omlokaliseringar av statliga myndigheter, vilket också bekräftas i Riksrevisionens granskning (skr. 2022/23:125). Under perioden 2015–2019 fattades exempelvis 21 lokaliseringsbeslut som innebar att delar av eller hela myndigheter flyttades från Stockholms län till andra delar av landet. Utskottet konstaterar även att arbetet för ökad statlig närvaro fortsätter genom exempelvis öppnandet av fler servicekontor.

Mot bakgrund av pågående arbete anser utskottet att det i nuläget inte finns något behov av ytterligare tillkännagivanden i enlighet med vad som förordas i motionerna.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Insatser för vissa regioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om insatser för vissa regioner. Utskottet vidhåller sin principiella hållning att åtgärder och insatser för specifika delar av landet i första hand bör hanteras inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen och berörda myndigheter.

Motionerna

Enligt motion 2024/25:718 av Serkan Köse (S) föreslås ett tillkännagivande om att utveckla en nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna. Strategin skulle fokusera på klimatanpassning, samhällsservice och hållbar turism.

I motion 2024/25:2439 av Kalle Olsson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att uppdatera strategin för den gröna industriella omställningen i norra Sverige för att omfatta de sex nordligaste länen. Syftet är att stärka den regionala utvecklingen och möta de utmaningar som den gröna omställningen innebär.

Linus Sköld m.fl. (S) föreslår i motion 2024/25:2492 ett tillkännagivande om behovet av förbättrade villkor för nyindustrialisering i norra Sverige. Syftet är att skapa långsiktiga förutsättningar för fortsatt industriell utveckling och regional tillväxt.

I motion 2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) föreslås att regeringen bör stödja Stockholmsregionen som en hållbar tillväxtmotor. Syftet är att utveckla Stockholm som ett nav för hållbar tillväxt.

I motion 2024/25:607 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD) förordas ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att göra Göteborg till en experimentstad för ny teknik

Ett tillkännagivande om att lyfta den skånska landsbygden som bostadsort förordas i motion 2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 4.

I motion 2024/25:1954 av Kristina Axén Olin m.fl. (M) anförs att regeringen bör överväga åtgärder för att stärka Stockholm som ett innovationscentrum. Syftet är att skapa incitament för innovation och uppfinningar för att ytterligare utveckla Stockholm som en hållbar tillväxtmotor i Sverige.

Enligt motion 2024/25:58 av Kjell-Arne Ottosson (KD) efterfrågas en svensk politik för öregioner. Med hänvisning till de speciella utmaningarna i att vara en öregion menar motionären att det krävs en nationell samordning som bl.a. tar hänsyn till infrastruktur, livsmedelsförsörjning, näringsliv, välfärd och nationell säkerhet.

I motion 2024/25:987 av Malin Danielsson m.fl. (L) yrkande 2 anförs att Stockholm bör utses till nationellt innovationsområde. Detta skulle enligt motionärerna befästa Stockholmsregionens position som en av världens mest innovativa regioner och Sveriges position som ledande it-nation.

Mathias Bengtsson (KD) föreslår i motion 2024/25:1035 ett tillkännagivande om att regeringen bör undersöka hur den statliga närvaron kan stärkas i Dalarna. Detta syftar till att förbättra tillgången till offentlig service i regionen.

Bakgrund och pågående arbete

Tillväxtverkets rapport om det regionala utvecklingsarbetet

I rapporten Regionalt utvecklingsarbete 2023 från Tillväxtverket redovisas en sammanställning av regionernas och Gotlands kommuns insatser för regional utveckling under 2023 (dnr Ä 2023–2905:32). Av rapporten framgår att regionerna bedriver ett brett utvecklingsarbete inom olika sektorer och områden, i linje med målen för den nationella strategin för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030 och Agenda 2030. Arbetet präglas av ett

territoriellt perspektiv och har som målsättning att stärka lokal och regional kapacitet för hållbar utveckling.

Regionerna framhåller vikten av samverkan med aktörer på nationell, regional och lokal nivå för att hantera olika samhällsutmaningar. Samarbetet omfattar kommuner, länsstyrelser, näringsliv, civilsamhälle och andra myndigheter. Enligt Tillväxtverket kvarstår dock vissa utmaningar för regionerna när det gäller ansvarsfördelning och samordning mellan länsstyrelser och regioner. Vidare framhålls behovet av nationella satsningar och långsiktiga stödåtgärder för att stärka den territoriella kapaciteten, särskilt inom digitalisering, kompetensförsörjning och transportinfrastruktur.

Enligt Tillväxtverket har hållbarhetsfrågor en framträdande plats i regionernas arbete, där olika dimensioner integreras utifrån regionala prioriteringar och förutsättningar. Miljöfrågor är generellt starkt representerade, medan sociala och ekonomiska aspekter framkommer i varierande grad. Tillväxtverket noterar även att insatser kopplade till cirkulär ekonomi, hållbara affärsmodeller samt innovation och digitalisering har fått ökat utrymme, som ett led i att stärka näringslivets konkurrenskraft.

Tillväxtverket pekar på att långsiktiga resultat av det regionala utvecklingsarbetet är svåra att följa upp på grund av nuvarande former för rapportering. Myndigheten menar att kommande utredningar inom politikområdet bör omfatta hur regionernas arbete ska följas upp och utvärderas för att bättre mäta effekterna av det regionala utvecklingsarbetet över tid.

Vidare anses de geografiska förutsättningarna vara av betydelse för regionernas insatser och prioriteringar, och behovet av nationella satsningar inom regional planering lyfts fram som ett sätt att stärka förmågan att hantera territoriella perspektiv. Inom områden som transportinfrastruktur och digitalisering visar rapporten att regionernas resurser, mandat och kapacitet varierar, vilket i vissa fall kan påverka förutsättningarna att tillvarata digitaliseringens möjligheter.

Tillväxtverket beskriver också att regionernas lagstadgade ansvar för kompetensförsörjning har etablerats och fått genomslag. Samtidigt konstateras att ersättningsmodellen för bedömning av kompetensbehov kan påverka regioner med större utmaningar och behov i arbetet med kompetensförsörjning.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade senast i april 2024 motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om åtgärder för att stärka den regionala utvecklingen och riktade insatser till specifika områden (bet. 2023/24:NU12). De avstyrktes med hänvisning bl.a. till att riksdagen inte tar ställning till insatser för enskilda orter eller regioner.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner föreslås åtgärder och insatser som syftar till att främja utvecklingen i specifika län eller regioner. Utskottet vill, liksom tidigare år då liknande förslag har hanterats, uttrycka förståelse för ambitionen att lyfta fram utmaningar eller framgångsrika insatser i vissa geografiska områden. Utskottet anser dock att prövningen av sådana förslag ska utgå från det övergripande målet för den regionala tillväxtpolitiken: att främja utvecklingskraft i hela landet och stärka den lokala och regionala konkurrenskraften.

Utskottet vidhåller sin principiella hållning att åtgärder och insatser för specifika delar av landet i första hand bör hanteras inom ramen för de möjligheter som riksdagen och regeringen anförtror de regionala organen och berörda myndigheter. Utskottet ser därför inget skäl att göra avsteg från denna princip.

Därmed avstyrker utskottet samtliga motionsyrkanden.

Reservationer

1. Företagsfrämjande, punkt 1 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2 och avslår motionerna

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10 och

2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Lands- och glesbygder står inför betydande utmaningar som påverkar företagens förutsättningar att växa och bidra till lokal och regional utveckling och upprätthålla en livskraftig företagsamhet. För att möta dessa behov införde den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen ett särskilt statsbidrag på 70 miljoner kronor per år till Sveriges 39 minsta kommuner. Detta stöd har haft stor betydelse för att utveckla näringslivet och stötta företagen. Kommuner som har tagit del av stödet vittnar om att det varit avgörande för att kunna prioritera näringslivs- och företagsutveckling. Vi är oroliga över att detta stöd nu har avskaffats och menar att regeringen därigenom försämrar förutsättningarna för en långsiktig näringslivsutveckling i gles- och landsbygd. Vi vill att statsbidraget återinförs och höjs med ytterligare medel för att möta lokala och regionala behov.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Företagsfrämjande, punkt 1 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 10,
bifaller delvis motion
2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motion
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi anser att det krävs ett förstärkt och tydligare företagsfrämjande arbete i hela landet, med särskilt fokus på lands- och glesbygder. För att uppnå detta är det avgörande att minska den administrativa bördan för företagare. Myndigheter som arbetar gentemot näringslivet bör ges ett tydligt uppdrag att främja företagsutveckling och samtidigt säkerställa att handläggningstiderna för tillståndprocesser kortas. Vi menar att det behövs systematiska uppföljningar av myndigheters handläggning för att säkerställa att deras processer är effektiva och rättssäkra. Vi vill också lyfta vikten av att stödja små och medelstora företag på landsbygden genom riktade satsningar som stärker lokalt näringsliv. Vidare ser vi behovet av att myndigheter, inom ramen för sina främjandeuppdrag, fokuserar på att skapa långsiktigt hållbara förutsättningar för näringslivets utveckling. Ett mer strukturerat och mål-inriktat arbete behövs för att möta de specifika utmaningarna i glesbefolkade delar av landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:1349 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) och
2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5 samt
avslår motion
2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18.

Ställningstagande

Regional utveckling är en avgörande faktor för att säkerställa att hela Sverige har möjlighet att växa och blomstra. En framgångsrik regional utvecklingspolitik måste bygga på långsiktighet och stabilitet och ta hänsyn till de varierande förutsättningar som finns i landets olika regioner. Vi ser ett tydligt behov av att skapa goda villkor för företagande och tillväxt i såväl tätorter som lands- och glesbygd, där det offentliga och det privata kan samverka för att stärka Sveriges konkurrenskraft. Vi anser att staten bör ha en aktiv roll i att möjliggöra regional tillväxt och tillhandahålla nödvändig infrastruktur, för både transporter och digital uppkoppling. Vi menar att det inte bara handlar om att fördela resurser utan även om att skapa förutsättningar för att hela landet ska kunna växa. En välfungerande samordning mellan privat och offentlig service är central för att möta dessa behov. Exempelvis kan lokala matbutiker eller drivmedelsstationer fungera som nav för samhällsservice i glesbefolkade områden. Regeringen bör därför utreda hur finansiering från landsbygdsprogrammet kan användas för att skapa bättre möjligheter för företagande och tillväxt på landsbygden. Vi ser också behovet av att utvärdera hur det regionala utvecklingsansvaret, som sedan 2019 vilar på regionerna, har fungerat i praktiken. Det finns signaler om att ansvaret ibland använts som en s.k. budgetregulator snarare än ett prioriterat utvecklingsområde. Från vissa håll menar man också att det regionala utvecklingsarbetet stjäl resurser och fokus från vården, vilket riskerar att undergräva såväl långsiktigheten som effektiviteten i arbetet. Vi menar att en förutsättningslös utvärdering av reformen bör genomföras, där målet ska vara att säkerställa att det regionala utvecklingsarbetet utförs på ett så ändamålsenligt och långsiktigt sätt som möjligt. Detta inkluderar att överväga både återgång till tidigare ordning med länsstyrelserna som ansvariga och smärre justeringar i nuvarande system.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Övrigt om insatser för regional utveckling och tillväxt, punkt 2 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 18 och

avslår motionerna

2024/25:1349 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) och

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Genom att utveckla samverkan mellan de nordiska länderna, särskilt med Norge och Finland, kan gemensamma lösningar på regionala utmaningar identifieras och genomföras. Jag anser att regeringen tillsammans med övriga nordiska länder bör ta initiativ för att fördjupa samarbetet inom områden som infrastruktur, kapitalförsörjning för landsbygden, hållbar livsmedelsproduktion, forskning, arbetsmarknad och samhällsservice. Jag menar att en konkret och omfattande samverkan på nordisk nivå är särskilt angelägen inom infrastrukturuområdet, där förbättrad tillgång kan främja både näringsliv och samhällsutveckling i gränsregionerna. Vidare ser jag en möjlighet att genom samverkan mellan de nordiska utbildningssystemen skapa starkare kopplingar mellan regionala högskolor, vilket kan bidra till att bygga nya näringar och stärka småföretagen i regioner med stora utvecklingsbehov. Jag förordar således att regeringen ska prioritera en utökad nordisk samverkan inom framtida landsbygds- och regionalpolitisk utveckling.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

5. Kommersiell service, punkt 3 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17 och avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S),

2024/25:2355 av Lars Isacson m.fl. (S) i denna del och

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36.

Ställningstagande

Vi anser att det i dag är alltför svårt att etablera nya matbutiker, särskilt i landsbygdsområden där behovet av ökad konkurrens och förbättrad service är stort. Konkurrenshämmande avtal och bestämmelser utgör ofta hinder för nyetableringar. Vi vill därför göra det enklare att etablera nya matbutiker, exempelvis genom att begränsa Konkurrenshämmande avtal och utreda

möjligheterna att ändra i plan- och bygglagen för att underlätta etableringsprocessen.

För att stärka konkurrensen på landsbygden och säkerställa tillgången till service föreslår vi att regeringen prioriterar att EU-medel från regionalstödet riktas mot insatser som främjar fungerande service och sund konkurrens på Sveriges landsbygder. Detta är en viktig del i att skapa förutsättningar för en levande landsbygd där invånarna har tillgång till de varor och tjänster de behöver.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

6. Kommersiell service, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD) och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14 och

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

bifaller delvis motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36 och

avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,

2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S),

2024/25:2355 av Lars Isacson m.fl. (S) i denna del och

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Dagligvarubutiker i landets glesbefolkade delar spelar en avgörande roll för lokalsamhället. Dessa butiker fungerar inte enbart som handelsplatser utan även som viktiga försäljningsställen för samhällsservice genom deras roll som ombud för statliga bolag och andra tjänster. Att lanthandlarna ofta kombinerar flera funktioner, såsom bensinstation, postombud eller utlämningsställe för mediciner, förstärker deras betydelse för bygdens överlevnad. När lanthandeln hotas påverkas därför hela bygden negativt, och både service och gemenskap riskerar att försvinna.

Vi ser lanthandlare som en central del av samhällets infrastruktur i landsbygdsområden. Deras roll som ombud för statliga bolag är inte bara ekonomiskt viktig för verksamheten utan också avgörande för lokalbefolkningens tillgång till samhällsservice. Vi anser att regeringen bör ge

statliga bolag som Apoteket AB, Postnord och Systembolaget i uppdrag att se över sina villkor för att bli ombud och att utreda hur dessa kan förenklas. Det är också viktigt att ersättningsnivåerna till ombuden ses över och höjs där det är nödvändigt.

För att möta de utmaningar som landsbygden står inför anser vi att möjligheterna till kompletterande stöd till lanthandlare utanför kommunernas centralorter bör utredas. Ett sådant stöd skulle inte bara bidra till en stabil tillgång till service utan också stärka lokala livsmedelsproducenters möjligheter att nå ut till marknaden. Genom att främja lokal produktion och skapa förutsättningar för en levande landsbygd kan man också bidra till en mer robust samhällsstruktur.

Vidare vill vi framföra vår uppfattning att sambandet mellan en fungerande kommersiell service och möjligheten att bo och verka i glesbygd inte kan överskattas. Vi anser att kommersiell service är avgörande för att lands- och glesbygder ska kunna upprätthålla sin livskraft. För oss är det centralt att service på landsbygden inte bara är en fråga om bekvämlighet utan också om samhällets funktionalitet och motståndskraft. Det handlar om människors möjlighet att bo kvar, driva företag och leva ett fullvärdigt liv i hela landet. Vi menar att stödet till kommersiell service behöver vara långsiktigt, effektivt och behovsanpassat. Den höjning av stödet som riksdagen tidigare beslutat om är ett steg i rätt riktning, men vi ser behov av att detta stöd kontinuerligt utvärderas för att säkerställa att det når de uppsatta målen. Utvärderingen bör inkludera en analys av hur stödet påverkar lanthandlare och andra aktörer i glesbygden, men också en bedömning av om resurserna används effektivt.

Vi vill säkerställa att det finns en tydlig nationell strategi för att upprätthålla och utveckla kommersiell service i hela landet. Detta är inte bara en fråga om landsbygden utan om Sveriges långsiktiga sammanhållning och funktionalitet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Kommersiell service, punkt 3 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6 och avslår motionerna

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10,

2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S),

2024/25:2355 av Lars Isacsson m.fl. (S) i denna del,

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36 och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Landsbygden är en viktig del av Sverige och bidrar till landets utveckling på många sätt. Samtidigt står landsbygden inför stora utmaningar, inte minst när det gäller att säkerställa tillgången till kommersiell service och drivmedel. Det handlar om att ge människor möjlighet att leva, arbeta och utvecklas där de bor, oavsett om det är i en storstad eller en mindre ort.

Jag anser att lanthandeln är en nyckelfunktion för bygdernas livskraft och attraktivitet. Trots detta har dagens villkor gjort det svårt för många lanthandlare att överleva. De stora grossisterna ger ofta så dåliga villkor att lanthandlarna inte kan konkurrera på lika villkor. Detta skapar stora hinder för att säkerställa tillgången till dagligvaror på mindre orter, där marknadskrafterna inte har intresse eller tar ansvar för att tillgodose befolkningens behov av service.

Bensinstationerna på landsbygden står inför liknande utmaningar. De stora bensinbolagen minskar sin service och ställer krav på volymer som är svåra för många små bensinstationer att möta. Jag anser att regeringen måste säkerställa att drivmedelsförsörjningen på landsbygden följer samhällets utveckling. De små bensinstationerna behöver stöd för att kunna göra nödvändiga investeringar i omställningen till klimatsmarta alternativ, såsom laddstationer och biobränslen. Därför anser jag att regeringen bör utreda vilka insatser som krävs för att möjliggöra en hållbar omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden. Detta är avgörande för att både möta klimatutmaningarna och säkerställa levande bygder i hela landet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Kommersiell service, punkt 3 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 36,
bifaller delvis motion

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 10 och
avslår motionerna

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 6,
2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 14,

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9,
2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S),
2024/25:2355 av Lars Isacsson m.fl. (S) i denna del och
2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 17.

Ställningstagande

Den kommersiella servicen i Sveriges gles- och landsbygder spelar en avgörande roll för att människor ska kunna bo och verka i hela landet. De senaste årens höga elpriser och den ökade inflationen har dock inneburit stora påfrestningar för många småhandlare, särskilt i områden med begränsat kundunderlag. Detta har gjort det allt svårare för lokala butiker att överleva, trots att deras närvaro är avgörande för både boende och näringsliv. Jag anser att stödet för kommersiell service måste stärkas och utformas så att det effektivt möter de behov som finns, för både drift och investeringar. Tillväxtverkets rapport från april 2024 visar att många serviceställen vill investera i energieffektiviseringar för att sänka sina kostnader på sikt. Rapporten betonar också vikten av grundläggande kommersiell service för Sveriges krisberedskap, vilket ytterligare understryker betydelsen av att upprätthålla detta stöd.

Det är dock uppenbart att dagens system för stödet behöver ses över. Anslaget till kommersiell service är uppdelat mellan åtta olika poster och administreras av flera myndigheter, däribland Tillväxtverket, regionerna och länsstyrelserna. Denna uppdelning riskerar att leda till att medlen fastnar i administration i stället för att nå de företagare som verkligen behöver dem. Jag anser att Tillväxtverket bör se över hur stödet hanteras och säkerställa att administrationen minimeras, så att anslagna medel når fram till näringsidkarna på ett effektivt sätt.

För att säkerställa en levande landsbygd och ett starkt lokalt näringsliv måste stödet för kommersiell service förbättras och effektiviseras. Detta är en förutsättning för att möta de utmaningar som handeln på landsbygden står inför och för att bidra till Sveriges långsiktiga utveckling.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Offentlig service, punkt 4 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 30 och

avslår motionerna

2024/25:546 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S),
2024/25:1646 av Ida Ekeröth Clausson m.fl. (S),
2024/25:2355 av Lars Isacson m.fl. (S) i denna del och
2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 1.

Ställningstagande

Statlig närvaro i hela landet är en avgörande förutsättning för att Sverige ska hålla ihop. En jämlik tillgång till statlig samhällsservice, i form av både personliga möten och digitala lösningar, är viktig för rättvisa och demokrati. Jag anser att statens närvaro i hela landet är avgörande för att säkerställa likvärdig tillgång till samhällsservice. I dag är tillgängligheten till statliga tjänster ojämn, vilket särskilt drabbar lands- och glesbygder. Fler statliga servicekontor bör etableras i dessa områden för att ge invånarna bättre tillgång till myndigheters stöd och rådgivning.

Vidare är det avgörande att insatser för att stärka statens närvaro och samhällsservice löpande utvärderas för att säkerställa att de ger avsedda resultat och anpassas till lokala behov.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Regionaliserad fastighetsskatt, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD)
och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:49 av Martina Johansson (C),
2024/25:693 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) och
2024/25:1351 av Per Söderlund m.fl. (SD) yrkande 11 och
bifaller delvis motionerna
2024/25:1889 av Anne-Li Sjölund (C),
2024/25:2468 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 10 och
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 9.

Ställningstagande

En regional spridning av skatteintäkter från industri- och energifastigheter är viktigt för att stärka de ekonomiska förutsättningarna i landets mindre kommuner och regioner. Många av dessa områden står inför stora utmaningar, där minskande skatteintäkter kombineras med krav på bibehållen service och

infrastruktur. Samtidigt är det just dessa regioner som ofta bidrar med betydande värden genom omfattande produktion av energi och naturresurser. Vi menar att det är rimligt att dessa områden i stället får behålla en större del av de värden som genereras lokalt. Genom att regionalisera fastighetsskatten för elproduktions- och industrifastigheter skulle dessa skatteintäkter kunna utgöra en stabil och långsiktig intäktskälla för regioner med stort behov av ekonomisk förstärkning. Vi anser att en reform av detta slag skulle bidra till en mer rättvis resursfördelning och skapa bättre förutsättningar för hela landet att leva och utvecklas. De ekonomiska intäkter som genereras av exempelvis vattenkraft, vindkraft och industriverksamheter bör i större utsträckning återföras till de regioner där dessa verksamheter bedrivs. Det skulle inte bara stärka de lokala ekonomierna utan också bidra till att minska den regionala obalansen och stärka samhällets förtroende för staten.

För att säkerställa en harmoniserad och rättvis beskattning bör skattesatserna förbli nationellt fastställda, vilket minimerar risken för snedvridande skatteeffekter. Däremot bör intäkterna fördelas regionalt, så att de kommuner och regioner som tar emot och hanterar konsekvenserna av energiproduktion och industriell verksamhet också kan dra nytta av de ekonomiska värden som skapas.

Vi menar att regeringen bör tillsätta en utredning för att analysera möjligheterna till en regionalisering av fastighetsskatten för elproduktions- och industrifastigheter. En sådan utredning bör särskilt fokusera på hur denna reform kan gynna regionernas utveckling och långsiktiga ekonomiska stabilitet och hur den kan bidra till att uppnå målet om att hela landet ska leva.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Regionaliserad fastighetsskatt, punkt 5 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1889 av Anne-Li Sjölund (C),

2024/25:2468 av Anders Ådahl m.fl. (C) yrkande 10 och

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 9 och

bifaller delvis motionerna

2024/25:49 av Martina Johansson (C),

2024/25:693 av Eric Palmqvist m.fl. (SD) och

2024/25:1351 av Per Söderlund m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

En rättvis resursfördelning är avgörande för att stärka både lokal utveckling och den lokala acceptansen för viktiga samhällsprojekt. Jag anser att kommuner och regioner som bidrar med värdefull elproduktion, exempelvis genom vind- och vattenkraftverk, bör få behålla en större del av de ekonomiska värden som skapas lokalt. För att uppnå detta bör regeringen utreda hur skattebaser kan kommunaliseras eller regionaliseras, så att mer av de intäkter som genereras stannar kvar i de områden där produktionen sker.

Dagens system, där fastighetsskatten för elproducerande fastigheter i huvudsak går till staten, innebär att många landsbygdskommuner går miste om de intäkter som hade kunnat användas för att förbättra den lokala servicen och infrastrukturen. Jag menar att detta är en brist i det nuvarande skattesystemet och bör ses över med målet att regionalisera fastighetsskatten. Genom att regionalisera fastighetsskatten för elproducerande fastigheter skulle de regioner och kommuner som tar det största ansvaret för elproduktionen också kunna få en ekonomisk förstärkning som motsvarar deras insatser.

För att stärka den lokala acceptansen för utbyggd elproduktion, och för att öka möjligheterna för kommuner och regioner att gå före i klimatomställningen, bör regeringen ta fram en modell där fastighetsskatten från elproducerande fastigheter återförs till de regioner och kommuner där värdena skapas. Detta skulle inte bara stärka den lokala ekonomin utan också bidra till en rättvisare och mer hållbar samhällsutveckling.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (S)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22,
bifaller delvis motionerna

2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD),

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 7,

2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1 och

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13 och

avslår motionerna

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 17,

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 1,
2024/25:2081 av Lars Beckman (M) och
2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige står inför en växande efterfrågan på förnybar el för att möta framtidens behov och säkerställa en hållbar energiförsörjning. Vindkraftens roll är central i denna omställning, men framgångsrika etableringar förutsätter att kommunerna ges stärkta incitament att medverka i utbyggnaden. Vi anser att regeringen behöver ta ett större ansvar för att skapa de rätta förutsättningarna, både för att effektivisera tillståndprocesserna och för att säkerställa rättvisa kompensationsmodeller.

Vi menar att regeringen skyndsamt bör lägga fram de förslag som presenterades i utredningen Värdet av vinden (SOU 2023:18). Förslagen i betänkandet skulle bidra till att stärka den lokala nyttan och acceptansen för vindkraftsetableringar. Att säkerställa att de som påverkas av vindkraftverkens närvaro får en rättvis kompensation är avgörande för att skapa ett brett stöd för den nödvändiga omställningen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 17,

bifaller delvis motionerna

2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C),

2024/25:2081 av Lars Beckman (M),

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40,

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1,

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13,

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5 och

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22 och

avslår motionerna

2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD) och

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige står inför en omfattande omställning för att säkerställa en långsiktigt hållbar energiförsörjning. Utbyggnaden av både vind- och vattenkraft spelar en avgörande roll i denna omställning, men det är av största vikt att de kommuner och lokalsamhällen som påverkas av denna utveckling också får del av de ekonomiska värden som genereras. Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa att en större andel av kraftproduktionens värde tillfaller de kommuner och regioner där produktionen sker.

I dag finns en lagstadgad närområdesersättning, s.k. bygdemedel, kopplad till vattenkraft. Dessa medel används för att främja lokalt näringsliv och service i de berörda områdena. På vindkraftssidan saknas dock en liknande obligatorisk och reglerad modell. De frivilliga ersättningar som vissa vindkraftsaktörer erbjuder varierar avsevärt i omfattning och tillämpning, vilket skapar ojämlikheter mellan olika regioner. Detta är inte hållbart och riskerar att underminera det lokala stödet för vindkraftsetableringar. Jag anser att en produktionsbaserad ersättning, likt bygdemedel för vattenkraft, bör införas även för vindkraft. En sådan ersättning bör vara lagstadgad och obligatorisk och omfatta en andel av varje producerad kilowattimme, som fördelas både till kommunen och till de lokalsamhällen som påverkas. Detta skulle stärka incitamenten för kommuner att tillstyrka vindkraftsetableringar och samtidigt säkerställa att lokalbefolkningen får en berättigad del av de ekonomiska värden som skapas.

Vidare menar jag att även vattenkraftens ersättningssystem behöver ses över. Trots de enorma summor som vattenkraften genererar går endast en mycket liten del tillbaka till de kommuner där verksamheten bedrivs. Jag anser att regeringen bör utreda hur en större andel av vattenkraftens vinster kan återföras till berörda kommuner och regioner, i likhet med de system som tillämpas i exempelvis Norge. Ett sådant system skulle skapa bättre förutsättningar för lokal utveckling och bidra till att stärka förtroendet för statens hantering av naturresurser.

För att säkerställa en rättvis och långsiktigt hållbar energiproduktion är det nödvändigt att regeringen skyndsamt lägger fram förslag om en lagstadgad vindkraftspeng och ser över ersättningsmodellerna för vattenkraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1,
bifaller delvis motionerna
2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD),
2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 7,
2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C),
2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13,
2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5 och
2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22 och
avslår motionerna
2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkande 17,
2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 1 och
2024/25:2081 av Lars Beckman (M).

Ställningstagande

Jag anser att det är avgörande att skapa ersättningssystem som fungerar för markägare, närboende och kommuner för att fler ska vilja bidra till utbyggnaden av elproduktion och för att Sverige ska kunna bli en vinnare på klimatomställningen. Med rätt ersättningssystem på plats går det även att skapa bättre förutsättningar för att förändra, förenkla och påskynda tillståndprocesserna för ny kraftproduktion.

De förslag som presenterats av den statliga utredningen, och som syftar till att ersätta närboende, behöver genomföras skyndsamt. Jag menar exempelvis att närboende bör erbjudas rätt till inlösen till marknadsmässiga villkor eller få ersättning baserad på närheten till ett vindkraftverk.

Det är också min uppfattning att tillräcklig ersättning för närboende samt skatter som tillfaller kommuner vid utbyggnad av solcellsparker ska säkerställas. Kommuner och regioner bör även ges större möjligheter att gå före i klimatomställningen och anpassa sin politik utifrån lokala behov och förutsättningar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Återföring från kraftproduktion, punkt 6 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 40,
2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 13 och

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 5,
bifaller delvis motionerna
2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD),
2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V) yrkandena 7 och 17,
2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C),
2024/25:2081 av Lars Beckman (M),
2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 8.1 och
2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkande 22 och
avslår motion
2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 1.

Ställningstagande

För att möta framtidens behov av förnybar energi krävs tydliga strategier och åtgärder för att öka utbyggnaden av vind- och solkraft. Vindkraftens potential som den billigaste energikällan är stor, men det är avgörande att den lokala nyttan stärks för att öka acceptansen och rättvist fördela de värden som produktionen genererar.

Jag anser att regeringen bör införa en lokal elbonus som ersätter kommuner och regioner för den förnybara el som produceras i deras områden. Detta skulle stärka ekonomin i lands- och glesbygdskommuner och möjliggöra investeringar i lokal utveckling. Därtill bör närboende ges rätt till deläggande i vindkraftsprojekt samt möjlighet till ersättning från vindkraftsbolagen, vilket skulle skapa ökad legitimitet och engagemang för nya etableringar.

För att förnybar energi ska kunna växa i den takt som behövs krävs att både kommuner och närboende får ta del av de ekonomiska värden som genereras. Regeringen bör omgående lägga fram förslag som stärker den lokala nyttan av förnybar energiproduktion och säkerställer en rättvis fördelning av resurser.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser, punkt 7 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Eric Palmqvist (SD)
och Johnny Svedin (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1457 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 11,
bifaller delvis motion
2024/25:1329 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7 och

avslår motionerna

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 2,

2024/25:2135 av Erik Ezelius m.fl. (S),

2024/25:2401 av Viktor Wärnick (M) och

2024/25:2463 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

Vi anser att dagens system för värddelning med lokalsamhällen i samband med gruvetableringar är otillräckligt. I en tid då många pendlar till arbeten inom gruvindustrin från andra orter förlorar de berörda kommunerna skatteintäkter från arbetstillfällena som genereras. Mineralersättningen, som i dag utgör den enda ekonomiska kompensationen till lokalsamhället och berörda markägare, är enligt vår mening inte tillräcklig för att säkerställa en rättvis fördelning av de ekonomiska vinsterna från gruvnäringen. Vi menar därför att regeringen bör utreda och presentera förslag för att stärka de ekonomiska incitamenten för att lokalsamhällen och enskilda i högre grad ska gynnas av nya gruvetableringar. Detta skulle bidra till att stärka lokalsamhällenas ekonomi och skapa bättre förutsättningar för att hantera de utmaningar som en gruvetablering medför.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Övrigt om återföring av medel från produktionsvärden och naturresurser, punkt 7 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1329 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 7,

bifaller delvis motion

2024/25:1457 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 11 och

avslår motionerna

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L) yrkande 2,

2024/25:2135 av Erik Ezelius m.fl. (S),

2024/25:2401 av Viktor Wärnick (M) och

2024/25:2463 av Kjell-Arne Ottosson (KD).

Ställningstagande

En gruvetablering innebär alltid en betydande lokal påverkan på miljön, kommunen och de människor och verksamheter som finns på platsen.

Samhällsnyttan av en gruva är ofta främst nationell eller internationell, medan de negativa konsekvenserna främst drabbar lokalsamhället. Jag anser att det är avgörande att lokalsamhället ges en tydlig och konstruktiv roll i planeringen av gruvprojekt, med särskild respekt för urfolks rättigheter och intressen. Genom samplanering och en långsiktig dialog mellan olika intressenter kan lösningar identifieras som minimerar den lokala påverkan eller i vissa fall leder till att en plats bedöms olämplig för gruvverksamhet redan i ett tidigt skede.

Det är också min uppfattning att en större del av de ekonomiska vinsterna från gruvverksamhet bör tillfalla lokalsamhället.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

18. Lokalisering av statliga myndigheter, punkt 8 (S, MP)

av Monica Haider (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S), Katarina Luhr (MP), Aida Birinxhiku (S) och Daniel Vencu Velasquez Castro (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:3135 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 2 och 3 samt

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 12 och
avslår motionerna

2024/25:746 av Kristoffer Lindberg (S),

2024/25:1057 av Christofer Bergenblock (C),

2024/25:1102 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M),

2024/25:1175 av Larry Söder (KD),

2024/25:1194 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1,

2024/25:2180 av Lars Isacson m.fl. (S),

2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S) yrkande 2 och

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 29.

Ställningstagande

Vi menar att legitimiteten för staten stärks när dess myndigheter är geografiskt spridda och närvarande i hela landet. Statlig närvaro är således inte bara en fråga om symbolik utan har en central roll för att skapa tillväxt, arbetstillfällen och framtidstro på regional och lokal nivå. En mer balanserad fördelning av statlig verksamhet bidrar dessutom till en mer jämlik samhällsutveckling och stärker förutsättningarna för människor att kunna bo och verka i hela Sverige.

Vi anser att en regional spridning av statliga myndigheter och arbetsplatser är avgörande för att motverka centralisering och säkerställa en stark statlig

närvaro i hela landet. Under tidigare regeringar genomfördes betydande insatser för omlokalisering av myndigheter, vilket bidrog till en bättre balans i fördelningen av statliga arbetstillfällen. Tyvärr ser vi nu en förändring i riktning mot ökad centralisering. Att till exempel etablera Utbetalningsmyndigheten i Stockholm i stället för i Södertälje samt flytta ledningen för Strålsäkerhetsmyndigheten från Katrineholm till Stockholm, är beslut som riskerar att minska tilliten till staten i mindre orter och glesbygder.

Vidare menar vi att det är viktigt att återuppta det tidigare arbetet med att följa upp hur statliga myndigheter fördelar sina funktioner geografiskt. Uppdraget som tidigare låg hos Arbetsgivarverket var ett värdefullt verktyg för att säkerställa att myndigheternas lokalisering bidrog till regional utveckling. Denna typ av uppföljning behövs för att skapa långsiktigt hållbara strukturer för statlig närvaro. För att ytterligare stärka den regionala förankringen av statliga arbetstillfällen bör regeringen också arbeta strategiskt med att matcha myndigheter med regionala arbetsmarknader där det finns tillgång till relevant kompetens. Vi menar att myndigheter genom en sådan anpassning kan dra nytta av lokala arbetskraftsresurser och samtidigt bidra till en mer jämlik fördelning av statliga jobb över landet. Den ökade möjligheten till distansarbete bör därutöver tas till vara för att ytterligare stärka den statliga närvaron i områden som har svårt att attrahera arbetskraft.

För att vända utvecklingen och skapa nya möjligheter för hela landet krävs ett samlat program för ny- och omlokalisering av statliga myndigheter. Vi menar att regeringen har ett ansvar att ta fram ett sådant program, där ambitionen är att etablera nya myndigheter utanför storstadsområdena och därigenom stärka statens roll som en drivkraft för regional utveckling.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:1 av Gudrun Brunegård (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en modell för hur en del av värdet från elproduktion ska kunna komma befolkningen i det aktuella området till godo och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:49 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om en större del av fastighetsskatten kan tillfalla kommuner och regioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:54 av Birger Lahti m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med lagförslag om en lagstadgad, obligatorisk produktionsbaserad ekonomisk ersättning för vindkraft där en andel går till den kommun där vindkraft byggs, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förslag på hur en större del av vattenkraftens vinster ska komma de berörda kommunerna till del och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:58 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en svensk politik för öregioner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:546 av Kalle Olsson och Anna-Caren Säterberg (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja ambitionerna när det gäller den statliga närvaron i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:554 av Birger Lahti m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda vilka insatser som behövs för att möjliggöra omställning hos drivmedelsförsäljare på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för utökad nordisk samverkan för framtida landsbygdsutveckling/regionalpolitisk utveckling och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:607 av Dennis Dioukarev m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att göra Göteborg till en experimentstad för ny teknik och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:693 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att införa en regionaliserad fastighetsskatt för elproduktions- och industrifastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:718 av Serkan Köse (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell strategi för skärgården och skärgårdskommunerna med särskilt fokus på klimatanpassning, samhällsservice och hållbar turism och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:746 av Kristoffer Lindberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka förutsättningarna för att prioritera omlokalisering av statliga arbetstillfällen till Gävleborg och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:966 av Lina Nordquist och Cecilia Rönn (båda L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka om fastighetsskatten på vattenkraft och kärnkraft delvis kan återföras till kommuner som kompensation för de lokala försämringarna i miljö och tillväxt, likt framtida system för landbaserad vindkraft, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av huruvida avverkningsvinster från statens skog bör fördelas mellan staten och de kommuner där träden vuxit och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:987 av Malin Danielsson m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utse Stockholm till nationellt innovationsområde och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1035 av Mathias Bengtsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över hur statlig närvaro kan stärkas i Dalarna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1057 av Christofer Bergenblock (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur omlokalisering av statliga myndigheter kan ske så att det finns representation i samtliga delar av landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1102 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att placera en statlig myndighet i Halland och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1175 av Larry Söder (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att förlägga en myndighet till Halland och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1194 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda myndighetsplaceringar i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1329 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en del av de ekonomiska vinsterna från gruvnäringen ska stanna i lokalsamhället och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1349 av Eric Palmqvist m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att skapa goda villkor för en levande landsbygd och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1351 av Per Söderlund m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att regionalisera beskattningen av industri- och energifastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1371 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att myndigheter som verkar gentemot landsbygdsföretagare ska ha ett tydligt främjandeuppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1373 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till ett kompletterande samhällsstöd till lanthandlare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1454 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om goda utvecklingsmöjligheter för medborgare och företag i landets alla regioner och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta utvärdera resultatet av att det regionala utvecklingsansvaret flyttats från länsstyrelserna till regionerna och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lanthandlarnas roll som ombud för statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1457 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur lokalsamhällen och enskilda i högre grad ska gynnas av nya gruvetableringar och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1556 av Helena Lindahl och Daniel Bäckström (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda kommuner och regioner ska få behålla en rättmätig del av vind- och vattenkraftens värden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1646 av Ida Ekeroth Clausson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska finnas någon form av statlig service och närvaro i alla Sveriges kommuner och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1667 av Gunilla Svantorp och Sofia Skönnbrink (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regelverket för drifts- och investeringsstöd till kommersiell service på landsbygden i syfte att säkerställa konkurrens på lika villkor mellan olika organisationsformer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1814 av Peter Ollén m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den skånska landsbygden som bostadsort och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetstillfällena på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1889 av Anne-Li Sjölund (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att regionalisera fastighetsskatten på energiproducerande fastigheter såsom vatten- och vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1954 av Kristina Axén Olin m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att vidta åtgärder för att stärka Stockholms förutsättningar att fortsätta utvecklas i en riktning som stärker individers incitament att utveckla uppfinningar och innovationer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2081 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att göra en översyn om överskottet från vattenkraften och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2135 av Erik Ezelius m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en större andel av det värde som genereras av landets naturresurser som gruvor, energiproduktion och skogsnäringen ska komma hela landet till del och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2180 av Lars Isacson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler offentliga arbetstillfällena ska förläggas utanför storstäderna för att stärka arbetsmarknaden i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2355 av Lars Isacsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ta ett större ansvar för att garantera tillgång till apotek och statlig service i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2401 av Viktor Wärnick (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en översyn för att göra det möjligt för gles- och landsbygdslänen att behålla mer av värdet av det som producerats i de egna geografiska regionerna och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2439 av Kalle Olsson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att strategin för den gröna industriella omställningen i norra Sverige uppdateras till att omfatta de sex nordligaste länen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2463 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa en norskinspirerad grundrenteskatt i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2467 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommersiell service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2468 av Anders Ådahl m.fl. (C):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur skatteintäkter från fastighetsskatten på vind- och vattenkraftverk kan komma kommuner och regioner till del och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2492 av Linus Sköld m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av stärkta villkor för nyindustrialiseringen i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att understödja Stockholmsregionen som hållbar tillväxtmotor och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2613 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en högre lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el de producerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:2683 av Jennie Nilsson och Arber Gashi (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsätta arbetet för en statlig närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i arbetet för en statlig närvaro i hela landet särskilt studera förutsättningarna för omlokalisering av myndigheter till regioner som ännu inte fått någon och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2954 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

- 8.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att acceptansen för, och möjligheten till, utbyggd elproduktion ökar genom att underlätta installation av solceller och privatpersoners försäljning av solenergi till elnätet, att säkerställa tillräcklig ersättning för närboende och lokal skatt till kommuner vid utbyggd vindkraft och solcellsparkar, och förbättra möjligheterna att skapa lokala energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser lokal skatt till kommuner vid utbyggd vindkraft och solcellsparkar.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att fullt ut regionalisera fastighetsskatten på elproducerande fastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3047 av Linus Lakso m.fl. (MP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en högre lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el de producerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3057 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en lokal elbonus som ger kommunerna betalt för den förnybara el de producerar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta konkreta steg innevarande mandatperiod för fler ny- och omlokaliseringar av statliga jobb utanför Stockholm och tillkännager detta för regeringen.

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att löpande utvärdera de insatser som görs för att stärka den statliga servicen och den statliga närvaron i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3108 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja mindre och glest befolkade kommuners näringslivsutveckling och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör prioritera att EU-medel från regionalstödet används för att säkra livsmedelsbutiker och service på landsbygden och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3109 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kommuners incitament att medverka till utbyggd vindkraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3135 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram ett program för ny- och omlokalisering av statliga myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att löpande följa upp myndigheternas lokalisering av funktioner, som tidigare skedde enligt uppdrag till Arbetsgivarverket, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3193 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om omlokalisering av statliga jobb och tillkännager detta för regeringen.